

הישיבה המאתיים וארבעים ואחת של הכנסת השמינית

יום שני, י"ח טבת תשל"ו (22 דצמבר 1975)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

א. הודעה על חידוש הדיון בהצעת חוק עלידי ועדת הכספים

היו"ר י. ישעיהו: שבראש ועדת הכספים שהוועדה החליטה, בישיבתה ביום י"ז בטבת תשל"ו — 21 בדצמבר 1975, לחדש את דיוניה בחוק מס עזבון (תיקון מס' 6), שכבר מונח על שולחן הכנסת לקריאה שנייה. לפיכך יורד חוק זה מסדר-היום של הכנסת וחוזר לוועדת הכספים.

הגני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. חברי הכנסת, אני רוצה למסור לכם הודעה: בהתאם לסעיף 98(ב) לתקנון הכנסת הודיעני יו-

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לדיון מוקדם: 1. חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) (תיקון), תשל"ו-1975 — מטעם חברי-הכנסת פ. שינמן; 2. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון), תשל"ו-1975 — מטעם חברי-הכנסת פ. שינמן; 3. חוק התיכנון והבנייה (תיקון), תשל"ו-1975 — מטעם חברי-הכנסת מ. שחל; 4. חוק בתי-המשפט (תיקון), תשל"ו-1975 — מטעם חברי-הכנסת ש. לוי-רינץ; 5. חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 12), תשל"ו-1975 — מטעם חברי-הכנסת י. גולן, א. מלי-מד, י. פלומין וד. קורן; 6. חוק המנהל הכללי של משרד הבריאות, תשל"ו-1975 — מטעם חברי-הכנסת י. בארי.

כן הונחו: מסקנות ועדת העבודה בנושא ההבטחות שניתנו לעולים שהגיעו מארצות המערב; סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון מס' 25 של מבקר המדינה לשנת 1974 ולחשבונות שנת הכספים 1973, (חלק ב'); דין-וחשבון של נציבות שירות המדינה מס' 25.

היו"ר י. ישעיהו: עכשיו נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

סגן מוזכר הכנסת ש. יעקבסון: ברשות יושב-ראש הכנסת, הגני מתכבד להודיע כי היום הונחו על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 4), תשל"ו-1975; 2. חוק מעמד ההסתדרות הציונית העולמית — הסוכנות היהודית לארץ-ישראל (תיקון), תשל"ו-1975 — שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט; 3. חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975; 4. חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"ו-1975; 5. חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 2), תשל"ו-1975 — שהחזירה ועדת הכספים.

ג. הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה

הפלתניאי. לכן היא מוליכה למלחמה חדשה ומו-נעת כינון שלום, שהוא אפשרי בהחלט;

(ב) מדיניות הממשלה המכוונת להכנת מלחמה ומניעת השלום הצודק והריאלי מביאה להוצאות צבאיות עצומות ההורסות את המשק הלאומי, הופכת אותו לתלוי לגמרי במנופולים האמריקניים, פוגעת קשות בשכר העובדים ובזכויותיהם, מביאה לקיצוץ אכזרי של שירותי הבריאות, החינוך, הסעד, השיכון ובאותו זמן — לצמיחת בלתי-פוסקת של רווחי ההון;

(ג) מדיניות הממשלה מביאה לחיזוק הימין הקיצוני והמגמות הפאשיסטיות, ומאיימת בחיסול החירות הדמוקרטיות בישראל;

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, בסדר-היום שלנו בראשית הישיבה — הצעת סיעת רק"ח להביע אי-אמון לממשלה. את ההצעה יביא חברי-הכנסת וילנר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנו מציעים לכנסת להביע אי-אמון לממשלה, מהסיבות הבאות: —

(קריאה: לא צריך סיבות.)

— (א) מדיניות הממשלה דבקה בתביעת הסיפוחים, בשלילת הזכויות הלאומיות של העם הערבי

החלטות העצרת ומועצת הבטחון בשאלה הפלשתי-נאית אינן החלטות אנטי-ישראליות. הן החלטות לטובת השלום ולטובת זכויות העם הפלשתינאי. מה שהוא לטובת הפלשתינאים איננו אומר שהוא נגד ישראל. השגריר הרצוג אמר שאפשר לזרוק את ההחלטות לפח האשפה. האם זה דיבור רציני?

יותר ממאה מדינות מכירות כבר באש"פ. השר שמ-עון פרס אומר שבעוד עשר שנים לא יהיה זכר לאש"פ, כי יש ניגודים בתוכו. והוא מוסיף ואומר: אם נסכים עם עראפאת, האם חבש יסכים? איזה דיבור זה? האם אצלנו הכל מסכימים זה עם זה? האם בגין מסכים לעמדת הממשלה? איזה נימוק זה? יש בכך התחמקות מפתרון השאלות.

העמדה בשאלה הפלשתינאית היא מבחן לעמדה בשאלת שלום או מלחמה. ראש-הממשלה יצחק רבין הוא יותר חסייני מתוסמין עצמו. האם אנחנו נעסוק בפסיכולוגיה של חוסיין, האומר שהוא איננו עוסק בגדה כי זה שייך לפלשתינאים? זה מוכיר את הסיפור של שלום-עליכם על יהודי שפושג יהודי שני ושואל אותו: לאן? והיהודי עונה לו ליהופיץ, ואומר לו הראשון: אם אתה אומר ליהופיץ, אתה בודאי מתכוון לכתריאליבקה. כל המדינות הימנחם-מנדלית" הזאת של הממשלה היא בלתי-רצינית, מסוכנת והרפתקנית.

אפילו הפרופסור יהושפט הרכבי, שנמצא עכשיו בארצות-הברית — והוא רחוק מדעותינו — ויש לו ידי-עה טובה מאוד בשאלה הפלשתינאית, אומר, לפי מה שפורסם בעתון "דבר" מ-21 בחודש: "ישראל שוגה כאשר היא מכריזה על דחיית הרעיון של הקמת מדינה פלשתינאית כמדינה שלישית בין ישראל ובין ירדן. על ישראל לגלות נכונות לשאת ולתת עם כל גוף פלש-תינאי, לרבות אש"פ, אם יכריז על הכרתו בישראל. אין אלטרנאטיבה לאש"פ, כאשר כל עם מטפח מנהיגות של עצמו וישראל לא יכולה לטפח מנהיגות פלשתי-נאים".

אלה דברי הפרופסור יהושפט הרכבי.

אבל הממשלה אוטמת את אזניה והיא מטפלת בשא-לה הפלשתינאית לא בצורה פוליטית, לא בהגיון וברי-אליס, אלא בהפצצות במחנות פליטים, בתקיפת תלמידים בשכם המוחים נגד ההתנחלות בסבסטיה, בשליחת שמואל אורן מכרם-שלום לכלא ובביצוע מעצרים אדמיניסטרט-טיביים של קומוניסטים ושוחרי שלום אחרים בגדה וב-רצועת-עזה.

ליד משרד ראש הממשלה מתקיימת עכשיו הפגנה והמפגינים נושאים כרזות שבהן נאמר: "שלום — פרץ, אתמול — תלמידי שכם, היום — שמואל אורן; גור-דינו של שמואל הוא גור-דינה של הדמוקראטיה"; ועוד: מתנחלי סבסטיה חפשיים, המפגינים נגדם נאסרים. יגנו בתי-המשפט על הדמוקראטיה ולא על הפאשיסם"; והם נושאים עוד סיסמה: "מאבק ב'גוש אמונים' ושו-תפיו הזורעים שנאה בין יהודים וערבים ובין יהודים ל-יהודים. שמוליק לא אשם".

הדעות הריאליסטיות, ההגיוניות, הן עכשיו לא נחלת רק"ח בלבד, בעיקר במה שנוגע לשאלות הפוליטיות של השלום והמלחמה. ביום שישי, 19 בדצמבר, פירסם הסו-פר אהרן מגד מאמר בעתון "דבר" ובו נאמר:

(ד) מדיניות הממשלה היא מדיניות של אפליה ודיכוי לאומי לגבי האוכלוסיה הערבית בישראל, מדי-ניות אשר החריפה עם הכרזת ייחוד הגליל ועם התכ-נית להפקיע עוד אלפי דונאמים של אדמות ערביות בגליל, לרבות נצרת, המשולש, פיתחת-רפיח ועוד.

לכן, בשם האינטרס הלאומי של ישראל, בשם השלום והבטחון, בשם העצמאות הלאומית, הדמו-קראטיה ושיווי הזכויות הלאומי, בשם האינטרסים וה-זכויות של העמלים, מציעים אנו לכנסת להביע אי-אמון לממשלה.

תפיסות היסוד של המדיניות הרשמית נכשלו כליל, והן מוכירות אותן תפיסות שהביאו למלחמת אקטובר 1973. נכשלה המדיניות של צעד-אחר-צעד של קי-סינג'ר, של עקיפת האו"ם, של עקיפת מועצת הבט-חון וועידת ו'נהב. נמשכת המדיניות של סחבת המו-בילה למלחמות.

אנחנו קוראים לכנסת לגשת גישה ריאליסטית, לראות שיש רק דרך אחת של פתרון כולל — בז'נבה, פתרון שלום מלווה בערבויות בין-לאומיות.

ראש הממשלה העניק לשבועון האמריקני "ניו-וויק" ראיון אשר גרם לסערה פוליטית בישראל וב-ציבוריות הבין-לאומית. ראש הממשלה הכריז בראיון: "לעולם לא ננהל משא-ומתן פוליטי עם פלשתינאים; רק עם ירדן; לעולם לא נסכים למדינה שלישית, פלשתינאית, בין ישראל וירדן". "מדינה כזו" — הוא אומר — "תהיה סרטן בלב המזרח התיכון". זה מו-כיר את דבריו של שוקיירי שאמר שמדינת ישראל היא סרטן בעולם הערבי. אנחנו נגד שוקייריסם מצד זה ומצד זה.

"אם ימשיכו" — הוא אומר — "להכיר באו"ם ב-אש"פ ויעמדו על זכויותיו — מלחמה במזרח התיכון תפרוץ מהר יותר משחושבים רבים".

ועוד: "אנו במצב מלחמה אחרי 27 שנים ומל-חמה זו עשויה להימשך עוד 27 שנים". ועוד: "גם ב-מסגרת של שלום-אמת, גם אז לא נרד מרמת-הגולן". באחת: יש התנגדות לזכויות העם הערבי הפלשתינאי ורצון לשלוט בשטחים הכבושים.

חברי הכנסת, אין בעיה של קיום ישראל. הקיום של ישראל כמדינה עצמאית וריבונית מוכר על-ידי ה-כל. השאלה היא איזו ישראל — ישראל אשר תחיה בשלום ותבטיח בזה את בטחונה ועתידה או ישראל אשר תנהל עוד 27 שנים מלחמות נוספות תוך סיכון השלום הבין-לאומי וסיכון עתידה ובטחונה.

חברי הכנסת, האם לא ברור שעמדתו של ראש-הממשלה יצחק רבין ועמדת שר-הבטחון שמעון פרס הן: או אנחנו או הם, או ישראל או פלשתינה? אנחנו אומרים, בכל האחריות לגורל העם והמולדת, כי העמדה כזאת של הדברים היא אנטי-ישראלית. אם, חסיד-חלילה, כך יוכרע הסיכסוך במזרח התיכון מבחינה היסטורית, כי-אז אין כל ספק כי אובייקטיבית יוכרע שהם ולא אנחנו, פלשתינה ולא ישראל. זוהי עמדת חזית הסיכורב הקיצונית באש"פ, שהם מיעוט שם עכשיו. זוהי העמדה, לצערנו, של ראש ממשלת ישראל ושל שר הבטחון הנתמכת על-ידי רוב חברי הממשלה.

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (וילנר, גרופר, בארי, בן-מאיר, ארבל-אלמזוליני) —

ביום בלילה. זה נעשה בגלל העובדה שזאיר משתפת פ" עולה עם דרום-אפריקה נגד הממשלה החוקית העממית של אנגולה. האם זה מקרה שבאותו זמן, בימים אלה, העלתה דרום-אפריקה את הקונסוליה שלה בישראל לדרגת שגרירות? כל זה נוכח ההתערבות האמריקנית, דרך זאיר, באנגולה וההתערבות של דרום-אפריקה.

ידידיה בארי (הליכוד):
הרוסים לא מתערבים שם?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
האם הביקור החשאי של שר-החוץ אלון באירופה והפגישה עם נציג זאיר, האם זה בא כתוצאה מהחלטת הסנאט האמריקני שלא להתערב באנגולה? האם פורד רוצה להשתמש בישראל לעבודה מלוכלכת זו באפריקה?

אנו אומרים שיש להביע אי-אמון גם לקונצפציה של הממשלה, האומרת: עם אמריקה אפילו לתהום, בשום אופן לא עם ברית-המועצות — בלי לשאול מהו האינטרס הלאומי, מהי הפרספקטיבה ההיסטורית באזור הזה. האם אידיאולוגיה אנטי-קומוניסטית יכולה לשמש יסוד למדיניות חוץ אחראית? הרי ארצות רכושניות רבות אינן מנהלות כך את המדיניות הלאומית שלהן. וכל הנסיון ההיסטורי של עמנו, כל הנסיון ההיסטורי של מדינת ישראל, מתקומם נגד הקונצפציה הזאת.

קיימת אפשרות של שלום וערובות בין-לאומיות לכל הממשלה באקטיביות דוחה את האפשרות הזאת. ולכן יש להביע לה אי-אמון.

אי-אמון לממשלה יש להביע גם בגלל המדיניות הכלכלית והסוציאלית, שהיא חלק מהמדיניות של הכנת מלחמה, שהיא חלק של מדיניות אנטי-פועלית ואנטי-עממית של הממשלה. התקציב החדש, שאתמול החליטה עליו הממשלה, הוא דוגמה של תקציב מלחמה, תקציב של גזל העם העובד וקיצוץ אכזרי ביותר של השירותים, תקציב של יוקר, של מסים חדשים, תקציב של אבטלה, תקציב של רווחי הון גדלים והולכים.

השאלה היסודית היא איפוא האם לנהל מדיניות מלחמה, המונעת גם קשרים כלכליים בין-לאומיים, או מדיניות שלום, שתשנה בהרבה גם את מצבה הכלכלי של ישראל. כל מה שעשה עכשיו שר-הבטחון פרס בארצות-הברית זה לרכוש נשק ונשק. 25 מטוסי פ. 15 במחיר של 6 מיליארד לירות ו-600 מיליון דולר. 240 מיליון לירות מטוס אחד. ועכשיו רוצים לקנות גם 4 מטוסי הוק איי בסכום של 210 מיליון דולר, וזה יותר משני מיליארד לירות, יותר מחצי-מיליארד לירות למטוס אחד. כל זה בזמן שאפשר לעשות שלום.

יהודה בן-מאיר (חזית תחתית לאומית):
באיזה שער? — של השוק השחור.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זה השער, כפי שהממשלה באופן רשמי קובעת אותו לסוף 1976, כאשר יסופקו המטוסים.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
יש לך יותר זולים?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
השלום יותר זול.

אחרי מלחמת יום-הכיפורים, אחרי רעידת האדמה, שאלו רבים: כמה אשמנו? — בנטיית גרון, בעיניים רמות, בעוות מצח, בקיצור: בבטחון עצמי מופרז, ביהירות מופרזת. והנה — אומר אהרן מגד — כמה ממשלה חדשה והמחזוריות הישראלית לעולם עומדת. כשרק נש" מעים מרחוק פעמי סכנה מתקרבת, שהפלשתינאים עלו לים, בעצת ידידיהם, להביע הכרה כלשהי בקיומה של ישראל, כלומר, עלולים הם להיות פארטנר למשאומתן, מיד נשמעים, כדי לקדם את פני הרעה, שלושה לאווים תקפים: לא הכרה, לא משאומתן, לא מדינה שלישית. לעולם לא. כך כותב אהרן מגד.

וכדאי לצטט דברים נוספים ממאמר זה: ראשית — אומר מגד — אנו מודיעים כי אש"פ אינו מייצג כלל את הפלשתינאים. ומי פתי יאמין? לכו שאלו בר-חבובת שכס, גנין, רמאללה, חברון מי מייצג אותם. ערכו משאל עם, הטילו על חברות סקר דעת-קהל לבחון את הדבר. כל ילד יגיד לכם שתשעים אחוזים יצ" ביעו על אש"פ. אם כן, בעיני מי אתם רוצים לזרות חול? שנית — אומר מגד — אנו טוענים שעל הגדה המערבית נדון רק עם חוסיין, ומי פתי יאמין? היום? לאחר שויתר על זכויותיו? ועל מה נדבר? ומי יכיר בזה? בפני מי אנו משמיעים טענה כזו? בפני עולם של שוטים?

ולאחר שהוא מפריך את התירוצים של ראש הממשלה נגד הקמת מדינה פלשתינאית, מסכם מגד: כל זה נשמע בלתי-הגיוני, בלתי-אמין, חמקני, וקשה להתייחס אליו ברצינות. הרבה יותר אמין וישר הוא להכריז כמו בגין, או כמו המשיח לוינגר: הארץ הזאת, מן החרמון ועד ים-סוף, לנו היא מכוח ההבטחה האלוהית, מעתה ועד עולם, וממנה לא נוז אף שעל. בשגעון הזה יש שיטה לפחות. הלאוויים של בגין לא מעוררים כבוד בחוץ ולא אמונה גדולה בפנים. הלאוויים של רבין הם קרים, נוקשים וקשוחים.

רבתי, אותם דברים שאנחנו אומרים מעל הבמה הזאת במשך שנה, שנתיים, שלוש ויותר, נשמעים עכ" שיו איפוא גם במתנה שלכם. אנשים אחראיים וריאליסטיים אומרים אותם דברים באותן מלים ממש ומעלים אותם רעיונות בעניין השלום והמלחמה.

לכן ממשלת רבין מובילה במדיניותה, כפי שהגדיר אותה מגד וכפי שאנו מגדירים אותה כל הזמן, למלחמה חדשה. המציאות היא שהשלום הוא אפשרי. שיש שיינויים בעמדת אש"פ ואי-אפשר לסתום את האזניים מלשמוע ואת העיניים מלראות את המציאות ולעודד דווקא את הקיצוניים באש"פ מתוך פחד מהשלום. יש להגיד לעם את האמת, לא לרמותו ושוב להוליכו למלחמה. כלום רק לאחר שנעמוד לפני אלפי קברים חדשים, רק לאחר שתהיה עוד רעידת אדמה, תתחילו לדבר ברצינות?

מסח גרופר (הליכוד):
אתה מדבר על קברים, אתה? מי אתה?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אתך לא מתווכחים.

אנו צריכים למנוע את המלחמה. עכשיו ביקר שר החוץ באירופה בסודיות רבה. אתמול הודיעה הטלוויזיה כי שר החוץ נפגש שם עם שר החוץ או נציג של זאיר. דווקא עכשיו, בדחיפות, כגנ-

חוברת י"י, ישיבה רמ"א

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (בארי, וילנר, לין, ישעיהו, האוזנר) —

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אני מבקש להתייחס בכבוד.

היו"ר י. ישעיהו:
אני מתייחס בכבוד.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
המושג "גמרת" זה לא דיבור של יושב-ראש.

היו"ר י. ישעיהו:
אל תטיף לי מוסר. אני מבקש. "גמרת" זו מלה עברית נקייה, פארלאמנטארית לגמרי. אז במקום "גמרת" — "סיימת". זה פארלאמנטארי?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
לכן אנו מציעים לכל אותם חברי כנסת, בלי הבדל סיעה, המסכימים לתוכן הדברים בקווים הכלליים — אין זה אומר שצריכים להסכים לכל מלה שאמרנו — שביעו אי-אמון לממשלה. מי שמביע אמון לממשלה יהיה אחראי לכל מה שיתפתח.

היו"ר י. ישעיהו:
רשות הדיבור לשר האוזנר, שישב בשם הממשלה.

השר ג. האוזנר:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דרכה של רק"ח במדינת ישראל ידועה. אין חידוש בדיבוריה ובהצעותיה. מאז מלחמת יום-הכיפורים, ובפרט מאז הופעתו של יאסר עראפאת באו"ם בנובמבר 1974, מדגישה רק"ח כי היא דוגלת באש"פ כנציגם המוכר היחידי של הפלשתינאים.

חבר-הכנסת וילנר הצהיר עוד לפני שנה, מעל במה זו, כי סירוב הממשלה לנהל משא-ומתן עם אש"פ פירושו "הכרזת מלחמה טוטאלית על העם הערבי הפלשתינאי, שאירגון השיחור הפלשתינאי הוא תנועתו הלאומית". כך רשום ב"דברי הכנסת" מ-5 בנובמבר 1974, בעמוד 219.

רק"ח טוענת שאינה מסכימה, כביכול, לפרוגרמה של אש"פ, ואינה מסכימה, כביכול, למעשי שליחיו הטרוריסטים. אבל לדבריה אין ספק שאש"פ הוא המייצג את הפלשתינאים.

לאחרונה אנחנו עדים למסע שיסוי אנטי-ציוני ש-מנהלת רק"ח בפירסומיה, מסע המשותף לה, לברית-המועצות ולסוריה. רק"ח הכריזה על מאבק באידיאולוגיה ובפראקטיקה של הציונות, שהיא, לדבריה, תנועה ריאקציונית גזענית המסכנת את עתיד מדינת ישראל, ולפי-כך — כך מודיע לנו חבר-הכנסת וילנר — הציונות היא אנטי-ישראלית. אם היה פעם שיא של אבסורד, הגיעה רק"ח לשיא זה.

אני פטור, בהקשר של הצעתה של רק"ח, מוויכוח על הציונות. אבל מותר לי לומר שהאידיאלים הלאומיים והאנושיים של הציונות יוסיפו להנחות את מדינת ישראל לדורות. ומובטחני כי עקרונות אלה משותפים לרובו המכריע של הציבור הישראלי, יהודים כערבים, וזאת חרף תוצאות הבחירות בנצרת בזמן האחרון.

התייצבותה של רק"ח בגלוי לצד אויביה המושבעים של ישראל — — —

ידידיה בארי (הליכוד):

כאשר רוסיה תחדל לספק נשק לסוריה וללוב, תאמר לברית-המועצות שתחדל לספק נשק לסוריה וללוב.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
ברית-המועצות רוצה בשלום על בסיס קיום מדינת ישראל בגבולות ה-4 ביוני 1967. לא רק ברית-המועצות. אפילו אמריקה נותנת לכם סימנים שהשלום הריאלי, שגם היא נאלצת ללכת אליו, זה קיום ישראל בגבולות ה-4 ביוני 1967, שישלום צריכה לסגת אליהם. ובצד ישראל תקום מדינה פלשתינאית. לא במקום יש-ראל אלא בצד ישראל.

ידידיה בארי (הליכוד):
אש"פ קם ב-1964 ולא אחרי 1967.

אמנון לין (הליכוד):
ממילא הוא קיבל הוראה לנאום את הנאום הזה. אל תפריעו לו.

(חבר-הכנסת ת. טובי קורא קריאת-ביניים)

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אל תתווכח אתו. הוא האחרון שצריך להתווכח אתו. הוא בקושי נכנס לכנסת.

המדיניות שלכם היא לא רק לא צודקת, היא לא רק מובילה למלחמה חדשה, היא גם לא מתגשם. אנו בין כך ובין כך ניסוג לקווי ה-4 ביוני; בין כך ובין כך תקום מדינה פלשתינאית. זה לא תלוי ברבין, זה לא תלוי בפרס. ולכן, בשביל מה הקרבנות? בשביל מה כל חוסר הריאליזם? חוסר הרצינות? השכחתם מה אמרתם בנובמבר 1973? האם לא למדתם כלום?

היו"ר י. ישעיהו:
חבר-הכנסת וילנר, אתה צריך לסיים. זה כבר מעבר לזמן שהוקצה לך. מילאת את מלוא זמנך.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
מדיניותכם מביאה גם להשחתת החיים, לאלימות בחיים הפנימיים.

חברי הכנסת, אנו מציעים איפוא להביע אי-אמון לממשלה, שהליכוד ו"גוש אמונים" מרוצים ממדיניותה. אנו יודעים שבכנסת לא יהיה הרוב להצעה להביע אי-אמון. אבל אנו פונים לאותם חברי כנסת היודעים בעומק לבם שממשלת רבין היא אסון לישראל, שיצביעו לפי מצפונם. אנו אמרנו כאן דברים לא-מפלגתיים, לא צרים, אנו הבאנו כאן דברים שנוגעים בנפש העם, בחיי בנינו, ולכן תקשיבו לפני שממשלת רבין תביא לאסון לאומי.

היו"ר י. ישעיהו:
אני מבקש להפסיק כבר. גמרת. חצי שעה אתה מדבר ואני מבקש ממך במשך חמש דקות להפסיק, ואתה מצפצף על היושב-ראש. מה קרה פה?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר י. ישעיהו:
אני מבקש להפסיק. גמרת את נאומך.

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (וילנר, האוזנר, ישעיהו, אליעד, בגין) —

את המסקנה ההכרחית והטבעית. ודווקא משום שחפצי שלום אנו ורודפי שלום אנו, ורוצים אנו בכל לב בכל התקדמות להסדר, דווקא משום כך איננו רשאים לקבל את אש"פ כצד לכל מגע או לכל הסדר שהוא, מפני שהוא מייצג, לפי הכרתנו העמוקה ולפי הכרזותיו, את ההיפך הגמור מהסדר, מדו-קיום; הוא מייצג את הניגוד המוחלט להשלמה ולהבנה הדדית על יסוד פשרה הדדית.

אמש והיום חזינו בווינה בפעלם של ילדי טיפוחיו של אש"פ, זרוע המהפכה הערבית, כפי שקראו לעצמם שופכי הדמים שם. הם יצאו אפילו נגד תומכיהם מארצות ערב. הללו, שגידלו את הטרור והעניקו לו מעמד ייחודי, סטאטוס בין-לאומי, במשפחת העמים, היו מטרה לשופכי הדמים בווינה. הפעם יצאו הטרוריסטים נגד תומכיהם, נגד ארצות ערב, נגד אלה שהתחרו זה בזה להיטיב לשרת את האינטרסים של המחבלים. את התשור בה והגמול קיבלו בווינה. כך גומל הטרור לכל מי שמעודד אותו, מכיר בו ומנסה לקנות את לבו. כי בש"ביל המחבלים קיים רק הפתרון הקיצוני ביותר, ואין זולתו, גם ביעד וגם בבחירת האמצעים. הטרור המחריר מכה בכל כיוון ובכל מטרה. אנחנו יודעים כי הכניעה לטרור מגבירה ומחזקת אותו. ולכן הכרחי להיאבק בו. ומותר לקוות שעכשיו, אחרי מאורע וינה, אולי יתפכחו כמה מתומכי אש"פ בזירה הבין-לאומית, ויראו את פרוצופו האמיתי של הטרור. ואולי אף מותר לקוות שגם אלמנטים אחרים בקרב עמי ערב יעשו מחדש חשבון נפש.

ככל שיקדים העולם, וככל שיקדימו עמי ערב לה"כיר בעובדה שהאופציה האש"פית אינה קיימת ולא ת"קום — כן יקדם ויבוא השלום לחלק זה של העולם. בעניין זה אין חילוקי-דעות בין החלקים השונים בממ"שלה, "ניצנים" ו"יונים" כפי שמכנים אותם. הטרור הוא סכנה לחברה המאורגנת של ימינו. מי שמצדיק את זכות הטרור מזדהה, למעשה, אתו. זוהי בעיה עולמית, ולא רק ישראלית. אלא שלדאבון לבנו נפל בחלקה של ישראל, לא בפעם הראשונה בתולדות העם היהודי, לע"מוד בשורה הראשונה של המאבק העולמי. כל היה במ"אבק נגד הנאצים, שהיינו קרבנותיו הראשונים אבל לא הבלעדיים. כך קורה עכשיו בקשר לטרור הערבי. חברי-הכנסת וילנר הזכיר את הגליל. אכן נכון, מנוי וגמור עם הממשלה הזאת ליישב את הגליל הריק ולהפוך גם אותו לחלק פורה ופורה של מדינת ישראל.

רק"ח מנצלת את המצוקה הכלכלית של ישראל להפצת סיסמאותיה. נכון, המשק הישראלי נתון במצור"קה; הוצאות הבטחון כבדות ומעיקות. איננו רשאים להפחית מכוננותו ומיכלתו לעמוד מול סכנות פן תבואנה. עם זאת חפצים אנו להמשיך בביסוס החברה הישראלית כחברת רווחה, כפי שהחילוננו לעשות. אתמול ישבה הממשלה שעות מרובות ודנה כיצד לחלק את הנטל, כיצד לקצץ במה שניתן, תוך פגיעה מינימאלית בשכבות מעוטות יכולת. בקרוב תביא הממשלה לפני הבית את קווי המדיניות הכלכלית לשנת 1976, וה"ציבור ייווכח מה אנו מבקשים. גקיים מגעים עם ההס"תדרות ועם נציגי המעסיקים כדי שתהיה נשיאה משור"תפת בעול.

אינני מתפלא על כך שרק"ח מוציאה עצמה מכלל זה וכי אין היא רוצה בהצלחת מאבקה של הממשלה

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אלה סתם דיבורים. אנחנו בעד עצמאותה של יש"ראל.

השר ג. האוזנר:
כן, אני יודע. גם יאסר עראפאת טוען שהוא אינו מחבל.

(חבר-הכנסת מ. וילנר קורא קרי"א ת"ב-יניים)

היו"ר י. ישעיהו:
חברי-הכנסת וילנר, אני מבקש לא להפריע.

השר ג. האוזנר:
אני חוזר ואומר: אתם מתייצבים לימין אויביה המושבעים של מדינת ישראל —

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זו השמצה.

נסים אליער (המפלגה הליברלית העצמאית):
אתם מתייצבים לימין אויבי ישראל.

(חבר-הכנסת מ. וילנר קורא קרי"א ת"ב-יניים)

היו"ר י. ישעיהו:
חברי-הכנסת וילנר, אני קורא אותך לסדר. אם לא תפסיק את הקריאות, אקרא אותך לסדר שלוש פעמים.

השר ג. האוזנר:
— עובדה זו שומטת את הבסיס המשותף בין רק"ח ובין שאר תושבי המדינה. אין רק"ח שותפת לווי"כוח קונסטרקטיבי, כי היא הוציאה את עצמה מכלל עם ישראל. לפיכך דיון ענייני עם רק"ח לגבי פתרון קונ"סטרקטיבי כלשהו הוא מן הנמנע.

כאשר דיבר חברי-הכנסת וילנר לפני דקות מספר נגד מאמציו של שר הבטחון להשיג את חזיונה של ישראל על-ידי קבלת כלים הדרושים לבטחונה, בזה אני מאמין לו. אני מאמין לו שהוא רוצה בהחלשתה של ישראל, שתהיה טרף קל למתנכלים לבטחונה.

במידה שהדברים נוגעים לאש"פ, מאורת הטרור שממנה — — —

מנחם בגין (הליכוד):
מה זה אש"פ בפיד? אירגון המרצחים.

השר ג. האוזנר:
גמרנו אומר כי ישראל לא תתן לאירגון המתקרא אש"פ אישור ולא תקנה לו כל מעמד ולא תחזק ידיו על-ידי משא-ומתן אתו. אנחנו יודעים מה נקבע במסמך הקרוי "האמנה הפלשתינאית", ואנו יודעים למה הוא מחייב את מבצעיו. איננו הולכים שולל אחרי מס"ש"תים שמשלמת רק"ח לקיומה העצמאי של ישראל, ואיננו משלים את עצמנו לגבי היעד המרכזי של אש"פ, שהוא הריסת מדינת ישראל. ומשום שאין בסיס לשיחות עם אש"פ, הרי שקבלתו כצד במעמד בין-לאומי כלשהו מוציאה אותנו משם. אש"פ הוא שהכריז שאין דו-קיום בינו ובין ישראל עצמאית וריבונית. אנו מסיקים מכך

חוברת י', ישיבה רמ"א

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (האונגר, ישעיהו, לוי, גיבלבר, גרוס, בארי) —

דים לא רק שלא התגשמו אלא שמצבם של אלה אף יורע. כדוגמה יכולה לשמש לנו שביתת-הרעב שמקיימים זוגות צעירים היום בבאר-שבע. כל חטאם הוא רצונם לקורת-גג כדי שיוכלו להקים משפחה ורובם אף הורים לילד או שניים. אין בכוחם היום להשיג את הדבר המינימאלי הזה שהוא קורת-גג. הם אף אינם תובים עים דירה חדשה, מספיקה להם דירה ישנה, דירה קטנה, דירה מתפנית. גם זאת אינם יכולים להשיג תחת השלטון הזה.

יתירה מזו, אנו שומעים אזהרות שהתכנית הכלכלית החדשה לא רק שלא תפתור בעיות אלא היא מבוססת אף על אבטלה המונית, מי שלא התנסה בזה לא יבין שזהו לא רק חטא כלכלי אלא גם אסון חברתי. אנו יודעים מי ייפגעו הראשונים — האנשים החלשים. הגוייה שחשבונו כי חלפה ולא תשוב עוד מאיימת עלינו. היא בוודאי ובוודאי תתרום לירידה, תמנע עליה ותר-חיב עוד יותר את הפערים ואת העוני בישראל.

משום כך אין אנו מאמינים כי ביכלתה של הממשלה הזאת, בשעה הקריטית הנוכחית, לשאת בנטל המדינה הכלכלי והחברתי. דינה ללכת, לרדת אל העם לבחירות. אך בתודמנות זאת חושבני שמחובתו של כל ציוני בבית הזה להתנגד להצעה שבאה מגוף אנטי-ציוני.

היו"ר י'. ישעיהו :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלמה גרוס, למסירת הודעה בשם חזית דתית תורתית.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין בדעתי להתרוכח עם חברי-הכנסת וילנר, אשר הציע להביע אי-אמון לממשלה בגלל מדיניות הכיבוש, בגלל הסיפוחים וכדומה. מאידך גיסא ברצוני להגיד לחבר-הכנסת וילנר בכל הכנות שהוא איננו מוסמך לדבר בשם אש"פ ועל אחת כמה וכמה איננו מוסמך להיות פרשן של אש"פ ולפרש מה הם רוצים, איזו ישראל הם רוצים. חברי-הכנסת וילנר, אתה לא מוסמך לזה ולא קיבלת הסמכה מאש"פ לפרש איזו מדינה הם רוצים.

ידידה בארי (הליכוד) :

מאין לך, חברי-הכנסת גרוס ?

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית) :

אני יודע, מיד תשמע מאין, חכה קצת. יש דוברים לאש"פ, יש פרשנים הבקיאים יותר ממך, חברי-הכנסת וילנר, במה שרוצה אש"פ.

(חבר-הכנסת מ. וילנר קורא קרי-א-ב-יניים)

אתה אמרת שהם רוצים שלום, שהם רוצים לכונן מדינה שתחיה בשלום על-יד מדינת ישראל, ושנאננו יכולים עכשיו להשיג את זה. אני רוצה להגיד לך מה הם אומרים. רצוני לצטט את מה שאמר דובר אש"פ, זוהייר מוחסיין, הנחשב לאיש השני בהיירארכיה של אש"פ, כפי שפורסם בעתון "הארץ" ביום שישי, הוא מוסמך להגיד מה רוצה אש"פ. והוא מדבר בגילוי לב, יש לברך על כך. בעתון נאמר : לפי דבריו של מוחסיין הצעד הראשון הוא כינון מדינה פלשתינאית בגדה המ-

במצוקה הקיימת. אבל כמו שקרה לא אחת בעבר, תגידו ריק"ח לכך שכל חלקי הבית יתלכדו נגדה.

אני מציע להסיר את הצעתו של חברי-הכנסת וילנר מסדר-היום.

היו"ר י'. ישעיהו :

חברי הכנסת, ועדת הכנסת החליטה שתימסרנה הודעות של סיעות במקום דיון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת דוד לוי, למסירת הודעה בשם סיעת הליכוד.

דוד לוי (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מובן שאנו נתנגד להצעת אי-האמון שהגישה סיעת רק"ח. לדעתי תנו זוהי סיעה המייצגת גוף אנטי-לאומי, אנטי-ציוני, עוין לישראל, שכל דרכו היא הסתה פרועה נגד מדינת היהודים וכל חלומה הוא הקמת מדינה עראפא-תית-סובייטית תחת מדינת ישראל.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אני מודיע שאנו לא בעד הקמת שום מדינה תחת מדינת ישראל. זהו סתם פיטפוט של הליכוד.

דוד לוי (הליכוד) :

אולם אין זאת אומרת שאנו תומכים בממשלה הזאת. ההיפך הוא הנכון : אנו מתנגדים לממשלה הזאת ואין לנו שום אמון בה. היא מוליכה את העם מדחי אל דחי, מוליכה אותו שולל בכל השטחים. בשטח המדינה, תחת הנהגתה, נחלנו כשלונות מרים ; מצבנו בעולם נחלש, ידידים עוזבים אותנו ; אין לממשלה הזאת שום קו מדיני ברור ; בתקופתה נתקבלו החלטות חמורות אנטי-ציוניות ואנטי-ישראליות ; כפי שאמרתי, היא זורעת אש-ליה. אותה אשליה של השלום הנכסף שהביאה לעם לפי שנתנים היא שגרמה, למעשה, אל לקירוב אל השלום אלא לדמוראליזציה בציבור. גם כאשר היא הופכת למינימאליסטית היא נראית, לאור אותה אש-ליה, כמאקסימאליסטית וכדוחה את השלום.

יש גם לראות בחומרה רבה את הבקיעים בתוך הממשלה ואת הקולות הנשמעים בקירבה למען דו-קיום שלום, כביכול, עם אלה המתמימים להיות שותפים למחר, שותפים למולדת, ואשר כל תקוותם היא חיסולה של מדינת ישראל.

אולם לא רק בשטח המדיני נכשלה הממשלה אלא גם בשטח הכלכלי. בכל יום שני וחמישי אנו שומעים על תכנית כלכלית חדשה. שום תכנית לא עמדה במבחן המציאות וכל הנטל הנדרש מהעם אינו מתקן דבר ואי-פילו אינו נוותן תקווה שהממשלה הזאת תוציא אותנו מהמצב הכלכלי-חברתי הקשה.

אברהם גיבלבר (המערך) :

תחת ממשלה אחרת יהיה יותר גרוע.

דוד לוי (הליכוד) :

אני רוצה רק לומר לך שאל הגרוע אתם הובלתם. אנו למדים גם היום, גם במדיניות הכלכלית החדשה, שהממשלה הזאת אינה יכולה להתמודד עם הבעיות הקשות. היא גם מודיעה — ובוודאי אף תבצע זאת — על קיצוצים דראסטיים בשרותים חיוניים כמו שטח הבריאות ושטח השיכון. אנו רואים שכל ההודעות וההבטחות שניתנו לזוגות צעירים ולמשפחות מרובות יל-

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (גרס, וילנר, ישעיהו, אלוני) —

מחברי ר"ח, המדברים היום גבוהה גבוהה בכנסת יש-ראל, לא יהיה חשוב בעיני אש"פ ושותפיו משר הנפט הסעודי, בעל הפטרודולרים הגדול ביותר. אל תשלה את עצמך שאתה יותר חשוב מימאני.

אני יכול להבטיחכם כי במדינה שעליה חולם אש"פ, בזה ר"ח תומכת בו בהתלהבות, בוודאי שלא תוכלו להציע הבעת אי-אמון לעראפאת וחבריו. בכנסת ישראל, חברי-הכנסת וילנר, אתה יכול להציע להביע אי-אמון לממשלה. בממשלת אש"פ, חס-וחלילה — אנחנו לא נגיע לזה — לא תוכל להציע אי-אמון בעראפאת. ודאי שלא.

אבל אני רוצה לנחם אותך: אנחנו נבלה, בעזרת השם, את העראפאתים ואת המוחסיינים, עם כל הגאווה והאשליות שבהם הם חיים ושבחם אתם תומכים. אנחנו נבלה אותם.

סיעתנו לא תצביע היום בעד אי-אמון בממשלה על רקע הצעת סיעת ר"ח.

אבל אין לנו אמן בממשלה זו. יש לסיעתנו נימון קים מספיקים מבחינה דתית שלא לתת אמן בממשלה זו. אבל אני לא אתרכו היום בנימוקים הדתיים. הם ידועים, הם הושמעו כבר פעמים אין ספור מעל במה זו: בעיית מיהו יהודי העומדת על הפרק כבר שנים. וכבר יש הבטחות לרוב למנות ועדה לחקור ולבדוק את הנושא, והדבר לא זו; השבת נרמסת ברגל גאוה בתוך הארץ ומחוצה לה. שדה-התעופה לוד פועל בשבת כמו ביום חול. מטוסי "אל על" ממריאים מווינה וממינכן דווקא בשבת אחרי-הצהריים. יהודים הרוצים להגיע לישראל נאלצים לטוס במטוסים של חברות זרות. זה ממש עניין של "להכעיס". וזה שמוקיעים את הציונות כתנועה גזענית, זה עונש מן השמיים. תקחו את העתונות של מפ"ם ברוסית, הם אומרים שאנחנו עם גזעני, מפרי-סמים את זה בכל העולם ברוסית. דברים אלה מדאיגים אותנו יותר מאשר דבריהם של איש ר"ח או איש אש"פ.

אבל מה שחייב להדאיג את כולנו, ובראש וראש-שונה את הממשלה, זה לא מה שאומרים אנשי אש"פ, אלא מה שעושים היהודים במדינתנו. ראש הממשלה מכריו שלא ינהל משא-ומתן עם אירגוני המחבלים, שהוא נגד הקמת מדינה שלישית על שטח של ארץ-ישראל. ראש הממשלה מדבר בשם רוב חלקי העם. אבל מה אומרים כלי התקשורת שלנו, הרדיו וה-טלוויזיה, בשם קדושת חופש הביטוי? גם אני בעד חופש הביטוי, אבל הם מרעילים את האווירה, מח-דירים יאוש ודכאון בקרב הציבור, בקרב בני-הנוער. וזה דבר מכונן, זה לא חופש הביטוי. עושים הכל כדי להרוס את המוראל בציבור, כאילו איוה דיבוק ההרס נכנס בהם.

ומה מציגים על במות התיאטרונים? אני לא ראיתי את המחזה "מושל יריתו", אבל חלק מכם ודאי ראו אותו. במחזה זה מציגים את אנשי צה"ל כד-גנראטים —

ערבית ובעזה: אחר כך — חזרה לגבולות 1947, זה דבר מובן מאליו, יש על כך החלטת א"מ, והם רוצים עכשיו "להתלבש" על זה, על תכנית החלוקה של 1947. הצעד הבא הוא הקמת מדינה פלשתינאית דמוקרטית חילונית. אחר כך — להשיב לעצמם כל חבל ארץ, כל כיכר וכל בית. ואחר כך — כל בית בתל-אביב, בנתניה, בראשון-לציון וברחובות. זה מה שאומר מוחסיין, ואלה דברים מוסמכים יותר מאלה שאתה אומר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
יש הצהרות רשמיות שהם מוכנים לשלום לא על הבסיס הזה.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):
את הדברים האלה אומר האיש השני בצמרת אש"פ, חברי-הכנסת וילנר.

(חברי-הכנסת מ. וילנר קורא קרי-את-בנינים)

היו"ר י. ישעיהו:
חברי-הכנסת וילנר, אני מבקש אותך להפסיק את קריאותי-הביניים. אני קורא אותך לסדר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אני מבקש — — —

היו"ר י. ישעיהו:
אינני מקבל בקשה כזאת. לא אסכים לזה, אין לך רשות, אתה לא תנהל דושיח עם הנואמים, בשום אופן לא. ואני קורא אותך לסדר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
מה העצבנות הזאת של היושב-ראש? — — —

היו"ר י. ישעיהו:
חברי-הכנסת וילנר, אני קורא אותך לסדר בפעם האחרונה.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אני קורא לסדר את היושב-ראש.

היו"ר י. ישעיהו:
אתה מנהל דושיח עם הנואמים. אינני מסכים לכך.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):
חברי-הכנסת וילנר וחברי ר"ח, אל תפרנסו את עצמכם באשליות שאתם תהיו מחוסנים מפני פגיעות שאתם תהיו שותפים להצעתו של מוחסיין. אם כך אתם חושבים, אתם טועים. כי הצעד הבא של אש"פ יהיה הסתערות והשתלטות על מרכז ר"ח ואנשיה, ואחר כך יטיסו אתכם, גם אותך, חברי-הכנסת וילנר, תחת משמר כבד ללב ולאלג'יריה, כמו שמטיסים היום את שרי הנפט, בתוכם גם את שר הנפט הסעודי, אחמד זאכי ימאני.

(קריאה: יטיסו אותם ישר לסיביר)

שולמית אלוני (יעד — תנועה לזכויות האזרח):
אמרת שלא ראית את המחזה, או למה אתה או-מר את הדברים האלה? אני ראיתי אותו.

אינני אומר זאת, חס-וחלילה, משום שאני מאחל לך את זה. אני מקווה שלא נגיע לזה. אבל לפי השקפתך אני אומר שזה יהיה הצעד הבא, חס-ושלום. אף לא אחד

חבורת י', ישיבה רמ"א

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (גרוע, אלוני, שריד, ישעיהו, אליאב, פעיל) —

לכך שהבורסה השחורה הגיבה מיד ומחיר הדולר מגיע עכשיו ל-11 לירות. היום קנתה הממשלה ביירות-ערך בסך 50—60 מיליון לירות בגלל הכרוזות של פקידים בכירים שרוצים להטיל מסים, וכל פקיד בכיר מכי ריז הכרזה אחרת, כאילו הוא בעל-הבית במדינה הזאת והורס את המשק.

בגלל כל זאת אין אמן בממשלה הזאת, אבל לא נצביע בעד הצעת רק"ח להביע אי-אמון לממשלה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אליאב, להודעה בשם סיעת "יעד".

אריה אליאב (יעד — תנועה לזכויות האזרח): כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, היו ויש לנו חילוקי-דעות קשים עם הממשלה כאשר לדרכה המדינית, הן בנושאי חוץ והן בנושאי פנים. היתה ויש לנו ביקורת נוקבת על הממשלה במכלול של עניינים, גדולים וקטנים, קיומיים ויומיומיים.

היום נצביע נגד הצעת אי-האמון לממשלה מצד סיעת רק"ח מפני שהמוטיבאציה של רק"ח היא זרה ומזוהה לנו. היא מקבלת השראתה מאנטי-ציוניות מוב"ה. עניינים ואינטרסים, שלא היתה, אין ומעולם לא תהיה לנו יד בהם, מכוונים את דרכה. אנו, כמפ"לגה ציונית, נמשיך להיאבק על דרכנו, דעותינו, תוך המחנה הציוני ונעשה זאת ברציפות, בהתמדה ובאמונה בצדקתנו.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל, להודעה בשם סיעת מוקד.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשטח החברתי-כלכלי מבצעת ממשלת ישראל 90% מהמדיניות של הליכוד. בשטח הישראלי-ערבי מבצעת הממשלה בין 70% ל-80% מהמדיניות המומלצת על-ידי הליכוד. זו הסיבה שכל ציוני-סוציאליסט נאמן חייב להביע אי-אמון לממשלה. חבל שאי-האמון מוצע הפעם על-ידי רק"ח, שגם היא ראויה, לדעתי, לאי-אמון כאשר היא פועלת לחלוטין מחוץ לתחום הפוליטי-רעיוני של תנועת השיחורור הלאומי של העם היהודי, היא הציונות, ובצמידות רבה מדי לחסות ההשראה הבלעדית הסובייטית.

כל משחק אי-האמון המוצג היום בכנסת בין רק"ח לבין הממשלה הוא איפוא משחק בין שתי גישות הראויות לאי-אמון, בין שתי תיזות המסוגלות להביא רק צרות צרורות, בכי ונהי תמרורים לכולנו.

לכן לא אטול חלק במשחק אי-האמון של רק"ח. האתגר האמיתי כיום הוא להקים במהירות שמאל ציוני-סוציאליסטי חדש, שיהא חזק די הצורך לשנות את מדיניות השלטון.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, להודעה בשם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): קראתי את הביקורת בעתונות.

שולמית אלוני (יעד — תנועה לזכויות האזרח): כל מה שכתוב בעתונות אתה מקבל כתורה מסיני?

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): הרה בושט מגינה עליו ב"הארץ", אבל שום איש אחר אינו מגן על המחזה הזה. שולמית אלוני (יעד — תנועה לזכויות האזרח): למה אתה תוקף דבר שלא ראית?

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): קראתי את הביקורת, זה מספק אותי. אני שואל את הממשלה: מדוע אין צנוורה צבאית על מחזות? מדוע כשעתון רוצה לפרסם משהו נגד צה"ל, או להתקיף את צה"ל או לגנות אותו, באה יד הצנזור ומוחקת, ואילו על מחזות הפוגעים בצה"ל אין צנזורה? אי-אפשר להסתמך על הוועדה לביקורת סרטים ומחזות, אנחנו רואים שהיא נכשלה. אבל איפה הצנזור הצבאי? וכל זה נעשה בכספים שלנו. התיאטרונים מקבלים הקצבות גדולות מכספי הציבור, מכספי משלמי המסים. מציגים את אנשי הצבא כדגנרא-טים, והאיש הפיקח והנבון היחיד במחזה הוא איש אש"פ. אפשר להכחיש את זה? הביקורת בעתונות היא קטלנית. מחזות כאלה מרגיזים את הציבור.

שולמית אלוני (יעד — תנועה לזכויות האזרח): הביקורת קטלנית, כי מבחינה אמנותית זו הצגה גרועה. ראיתי את המחזה, וזה מחזה גרוע. אבל לא מהטעמים שאתה אומר. זאת פשוט הצגת תיאטרון רעה. אם לא ראית אותה, אל תבקר.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): חבל שאין לי כאן מה שכתב על המחזה פוירשטיין ב"הצופה".

שולמית אלוני (יעד — תנועה לזכויות האזרח): אני מזמינה אותך לבוא אתי פעם נוספת לראות את ההצגה.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): לפי המתואר בכתבה זו כולל המחזה הסתה פרו-עה נגד צה"ל ולגילגול על מפקדיו.

יוסי שריד (המערך): על זה אפשר לומר שזו ביקורת אובייקטיבית, כי לא ראית את ההצגה.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): אני קורא מה שכותבים אחרים שהיו בהצגה ור"א אותה: הוא מורכב מ"דמיון חולני, שנאה עצמית, גיבוריו חצי-משוגעים וחצי-מטומטמים, הכול פרט לאיש אש"פ. כמוכן, שהוא טהור כבדולח והדמות הנורמאלית היחידה בהצגה".

בתחום הכלכלי, רבותי, ממש תוהו ובוהו. ההכרות בטלוויזיה ארבע פעמים, בזו אחר זו, שמחיר הדולר יגיע תוך שנה זו ל-10 לירות גרמו, כמוכן,

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

העולם כולו אומר כיום לממשלת רבין את מה שהארץ הזאת, את מה שהמולדת הזאת, וזעקת זה שנים רבות: שלמען השלום חייבים לפתור את הבעיה הפלשתינאית — לא תברחו מזה; שחייבים לדבר עם העם הערבי הפלשתינאי — וגם מזה לא תוכלו לברוח — ולהגיע אתו להסדר שלום צודק, שיכבד את זכותו וזכותה של ישראל: את זכותו להגדרה עצמית, את זכותו למדינה משלו בצדה של ישראל, ואת זכותה של ישראל כמדינה עצמאית ריבונית. בלי זה פשוט לא יהיה שלום. ועל זה עונה ממשלת יש-ראל: פלשתינאים — יוק; על זה עונה ממשלת יש-ראל בהסתה אנטי-קומוניסטית ואנטי-סובייטית פרועה. כבתי-ענה, שממנה לא ראשה בחול, חוזרים על דב-רי גולדה מאיר ואומרים: היכן הם הפלשתינאים? מה זה עם ערבי פלשתינאי?

ממשלת רבין אומרת: נפתור את הבעיה רק עם ירדן, וזאת לאחר שהעולם הערבי כולו, וירדן בתורו, אומר שכדי להביא להסדר שלום צריך לדבר גם עם העם הערבי הפלשתינאי ועם נציגיו, שהם היום אירגון השיחרור הפלשתינאי. אבל כשהממשלה מס-רבת להכיר בפלשתינאים ולדבר אתם, בטענה שהיא תדבר ותפתור את הבעיה עם ירדן, בטענה שהיא לא תשב עם אש"פ, חייבת הממשלה לענות על השא-לה: מדוע במשך שבע השנים שלפני ועידת רבאט לא פתרה את הבעיה עם ירדן, כשירדן היתה מור-כנה לדבר ולהגיע לפתרון מכובד על יסוד ביצוע מלא של החלטת מועצת הבטחון 242?

אך האמת היא שמה שמנחה את מדיניות הממ-שלה אינו השאלה עם מי לשבת ועם מי לדבר. כל זה אינו אלא תירוץ, כי האמת היא שהממשלה אינה רוצה לשבת עם שום איש ואינה רוצה לפתור אף בעיה. היא רוצה להתחפר בעמדותיה מתוך אשליה של הנצחת הכיבוש ורמיסת זכויותיו של העם הי-רבי הפלשתינאי. האמת היא שממשלת ישראל יר-דעת זאת, יודעת אמת זאת, וכל ידידיה אומרים לה זאת, שנציגיו המוכרים של העם הערבי הפלשתינאי, שזה אש"פ — כן, אש"פ — יסכימו להסדר שלום עם ישראל, יבטיחו את כיבוד ריבונותה ועצמאותה, אם הסדר זה יכלול נסיגת ישראל מן השטחים שנכ-בו ב-1967 ואם תתממש זכותו של העם הערבי הפלש-תינאי להקמת מדינתו הריבונית הלאומית לצדה של ישראל ואם יושג פתרונה הצודק של בעיית הפליטים.

האמת היא שהעדר השלום והפתרון הצודק, בהת-אם להחלטות האו"ם, לא נובע מכך שהעם הערבי הפלשתינאי ונציגותו אש"פ והמדינות הערביות אינם רוצים ומוכנים להכיר במדינת ישראל, אלא מכך שממ-שלת ישראל אינה רוצה להכיר בעם הערבי הפלש-תינאי ובזכותו לקיום עצמאי. זוהי הבעיה ששליטי ישראל, באופן דמאגוגי, הצליחו לסלף במשך זמן רב. אך כיום אמת זו הולכת ומדקרת ועל כן מח-מיר מצבה של המדיניות הישראלית המונעת את הש-לום, מי שמעוניין יכול ללמוד זאת מההודעה הרשמית בעקבות ביקורה של ממשלת אש"פ במוסקבה. מהור-דעה זאת אפשר לראות את נכונות אש"פ לשתף פעולה עם ועידת ז'נבה, וידוע מהו הבסיס של ועדת ז'נבה. ההודעה גם מזכירה את התביעה למדינה פלשתינאית

כנסת נכבדה, הגשנו את הצעת אי-האמון מתוך נאמנות לעניין אחד, עניין השלום והאינטרסים היסו-דיים של שני עמי הארץ הזאת, עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי, ולשני העמים יש אותו אינטרס ולא אינטרס מנוגד, וזה אינטרס השלום והדו-קיום בשלום ובכבוד הדדי, תוך הכרה הדדית בזכויות הצוד-קות. כל סילוף של המטיבאציה של ר"ק"ה הוא ברי-חה מהאתגרים העומדים בפני כוחות השלום האמי-תיים בישראל. כל סילוף של האמת בדברינו, בדברי סיעתנו, הוא בריחה מצד אלה הקוראים את עצמם "כוחות השלום". זו בריחה מהמערכה ומהאתגרים העומ-דים בפני כל שוחר שלום, שצריך להתנגד באומץ-לב, בשעת סכנות, למדיניות הממשלה הזאת, המור-ליכה את העם במדרון למלחמה חדשה, אם לא תי-עצר במדרון זה.

האבסורד אינו, כפי שאמר השר האזנר, בה-ערכות ר"ק"ה לגבי הציונות אלא במדיניות הממשלה כלפי העם הערבי הפלשתינאי. נכונות עמדת ר"ק"ה והערכותיה לגבי הציונות מוכחת על-ידי מדיניות שלי-טי ישראל לגבי העם הערבי הפלשתינאי ובשטחים הכבושים. אבל לא באנו להתווכח על הציונות אלא להגיד לכל מי שיש לו אוניט לשמוע שהאבסורד הוא בעמדתה של ממשלת ישראל האומרת "יוק" לעם הערבי הפלשתינאי, האומרת: אני ואפסי עוד. האב-סורד הוא במה שאמר שר החינוך בשבוע-שעבר מעל במה זו, שיש עם אחד שיש לו זכות על הארץ הזאת, וזה העם היהודי. או אבסורד שהעולם כולו כיום אינו מקבל אותו, וגם רבים בישראל כיום אינם מקבלים אותו, ועל כן ראויה ממשלה זו לאי-אמון למרות כל האמון שהיא תקבל מהליכוד ומאנשי ארץ-ישראל השלמה.

המגוחך והמעצב הוא שדווקא השר האזנר לקח על עצמו להגן על המדיניות האבסורדית של הממ-שלה, שיום יום מוכחים לא רק בידורה ותוסר-הת-בונה שבה אלא גם מוכח שאין לה כל סיכוי. מתוך חוסר אונים והכרח להגן על מדיניות כושלת של הממשלה בחר השר האזנר בגישת כל פושטי-הרגל הפוליטיים — הסתה אנטי-קומוניסטית, הסתה נגד ר"ק"ה, הסתה נגד ברית-המועצות. ומצא השר האזנר מושע באיש הליכוד שהתלכד אתו נגד הקומוניסטים. זה לא לכבודה של הממשלה, זה לא מחזק את הא-מון בה אלא דווקא מגביר את אי-האמון בממשלה.

תשובתו של השר האזנר לכתב האישום של סיעת ר"ק"ה היא תשובה של מי שאבדה להם הדרך ואינם רוצים לשמוע אפילו עצת ידיד. מחריד ומ-זעזע הדבר איך ממשלה זו ושריה אינם מסוגלים לפ-קוח עניינים ולראות ולהכשילן ואת התהום שאי-ליהם מוליכה מדיניותם, ובמקום להיעצר בעוד מועד ולהסיק מסקנות מכשולות, שהם פרי התפתחות היס-טורית, פרי תנאים אוביקטיביים ופרי מדיניותה של הממשלה, מגדפים ו"משפריצים" על העולם כולו, על ר"ק"ה, על ברית-המועצות, וממשיכים לשקוע בבזו-ן המדיניות הקאטאסטרופאלית שלהם, שהכותרת שלה היא כותרת מאמרו של חגי אשד ב"דבר" מיום שישי שע-בר: "נתחפר עד שנת האלפים".

חוברת י, ישיבה רמ"א

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית להביע אי-אמון לממשלה (טובי, ישעיהו); חוק רשות ממלכתית להתנחלות (ישעיהו, גרופר) —

השלום הצודק, דרך הבטחון, דרך החיים לשני העמים בארץ הזאת.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה.

הצבעה

הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

ד. חוק רשות ממלכתית להתנחלות, תשל"ד—1974 * (הצעת חבר הכנסת פ. גרופר)

שום גוף ממלכתי לא מינה אנשים אלה לחלק את קרקעות המדינה למשבצות, לתת את המשבצות לתנועות שתכנסנה לתוך המשבצות יהודים — כל אחת מהתנועות את היהודים שהיא תבחר — ולשייך אותן למפלגות.

קיים מצב שהדעת לא תסבול. בטרם סופחו האזורים המשוחררים רשמית למדינה כבר מחולקים היישובים שהוקמו שם למפלגות, למעשה ולהלכה. אדם שאינו מופנה על-ידי תנועה או מפלגה כמעט לא יכול להתנחל באחד היישובים, אף-על-פי שישובים אלה מוקמים על אדמה ששוכרה על-ידי צה"ל, צבא כל העם, ובמיומן המדינה והעם; וזה בגלל העיוות הנורא המתבטא בקיומו של המפתח המפלגתי שנקבע בקונגרסים הציוניים שלפני קום המדינה. יכול לקרות שאדם שלחם ושפך דמו ברמת-הגולן לא יוכל להתנחל, מפני שתנועה מפלגתית פלוגית אינה ממליצה עליו הואיל ואיננו נמנה עם חבריה או ארדה.

ובהקשר זה הנני מעלה את פרשת מושב אל-על, כשבני מושבים צעירים שנולדו וחונכו ואולי אף לחמו בצפון, נמנע מהם להתנחל במקום זה מפני החדש של אי-נאמנות מפלגתית, בו בזמן שמחזיקים קים ישוב ריק במשך שנים ואין מנצלים את המבנים והאמצעים המשקיים שבמקום. במשפט מוסגר ייאמר כי שם היה ישוב אורחי שחיסלו אותו מטעמים מפלגתיים, ותארו לעצמכם איזה נזק ואבדן של כסף וציוד נגרם לקופת הכלל.

אין שום הצדקה שההתיישבות תתבצע בצורה הפגומה והמעוותת כפי שהיא מתבצעת כעת, ואפילו יושב-ראש הנהלת הסוכנות פנחס ספיר ז"ל הגיע למסקנה שיש להעביר את תפקידיה של המחלקה להתיישבות לממשלה.

רבותי חברי הכנסת הנכבדים, הצעתי זו נועדה להעביר את התפקידים, השייכים באופן טבעי למדינה, לממשלת ישראל ולהטיל את פיקוח הריבון, היינו הכנסת, על פעולות ההתנחלות. זה דבר ראשון. שנית — לסלק עד כמה שאפשר את המפלגה

לאומית בהתאם להחלטות האו"ם, וזה שונה מן הפרוגרמה הקוראת למדינה פלשתינאית רבי-עדתית בכל פלשתינה. צריך להבין את התהליכים האלה ולהסיק את המסקנות שיש כאן הודמנות היסטוריות להגיע לפתרון שלום צודק, קבוע, גם עם העם הערבי הפלשתינאי. אל תדחו אותו במדיניות מתוך אשליה של הנצחת הכיבוש, מתוך אשליה של ארץ-ישראל שלמה. זה לא יקום ולא יהיה. מה שכן יהיה — רק קרבנות, אם תתמיד הממשלה במדיניות זו. מפני זה באנו להזהיר, מפני זה באנו להגיד שצריך להביע אי-אמון לממשלה כדי להעלות את ישראל על דרך

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, לפנינו הצעת חוק והצעה לסדר היום. נביא אותן לפני שאר הסעיפים שבסדר-היום. ראשונה — הצעת חוק של חבר הכנסת פסח גרופר: חוק רשות ממלכתית להתנחלות, תשל"ד—1974. רשות הדיבור לחבר הכנסת גרופר.

פסח גרופר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אף-על-פי שזמני מוגבל לא אוכל שלא להדגיש שני מומנטים: א. היה זה ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל, דוד בן-גוריון ז"ל, ששאף להגשים את חוק ההתיישבות הממלכתית. בשנים האחרונות לקום המדינה עשה מאמצים גדולים להעביר מסמכיות המדינה-שבדרך ומתפקידיה של המדינה-שבדרך למדינת ישראל ממדינת, אך לצערי לא נסתייע לו להגשים דבר זה. בטרם אכנס לגופו של הנושא אזכיר כי בשנת 1966 מונתה ועדה ציבורית מיוחדת לענייני התיישבות ובראשה עמד חבר הכנסת יצחק בן-אהרן. לא אנתח את המסקנות שהוועדה הגיעה אליהן, אזכיר רק כי בדו"ח בן-אהרן הוצע, בין השאר, להקים מוסד משותף לממשלה ולהסתדרות הציונית שיעמוד תחת פיקוח פארלאמנטארי. אלה הם בעצם שני היסודות המרכזיים שבהצעת.

ההצעה שאני מביא לפניכם, חברי הכנסת הנכבדים, היא להקים רשות ממלכתית להתנחלות, יען כי הגיע הזמן שנושא מרכזי זה בחיינו יתנהל בתחום פעולותיה של המדינה. זהו תפקיד ממלכתי בעל חשיבות ממדרגה ראשונה, והוא צריך להתגשם על אחריותה של המדינה, והפעולות בהגשמת ההתנחלויות חייבות להיות תחת פיקוח פארלאמנטארי. לא ייתכן כי ועדה שאין לה שום סטאטוס בשום חוק, והיא מורכבת מגופים מפלגתיים אינטרסנטיים, תחלק את המדינה לאחוזות ותשייך את האחוזות הללו למפלגות, באמצעות גופים מפלגתיים הנקראים תנועות. כוונתי הברורה היא למה שקראו אתמול, בקרב הציבור המכיר את הבעיה, ועדת-הרפצלד, ולמה שקראו אים היום ועדת-גבתי.

עלינו לאפשר להם להמשיך להיות שותפים במיבצע החלוצי הזה.

יש ועדה ברשותו של חיים גבתי, חבר-הכנסת גרופר ציין אותה, וכל התנועות ללא יוצא מן הכלל שותפות בוועדה זו. עד כה הוכיח הנסיון שכל נקודת התיישבות שעלתה ללא השתייכות תנועתית — נכ"שלה. אינני חושב שיש לחזור על הנסיון כדי להי"שכל. קיימת גם ועדת שרים משותפת עם הנהלת ההס"תדרות הציונית, ובה מחליטים במשותף אם יקום ישוב, איפה יקום; למי ישתייך — זה עניין לוועדה בלבד. אדוני היושב-ראש, גדמה לי כי האמנה בין ההס"תדרות הציונית ובין הממשלה ממלאה את תפקידה כראוי ולכן אינני חושב שיש צורך בהקמת רשות ממלכתית, ואני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת גרופר.

פסח גרופר (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, צר לי, צר לי מאוד ששר החקלאות, שאני מעריך ומור"קיר אותו מאוד, הביא בדברי תשובתו דווקא את הנושא של הסוכנות היהודית והמחלקה להתיישבות. בהצעת החוק שלי, כשהסברתי את עצמי, לא דיברתי ישירות על הנושא. אבל אם, אדוני, הבאת את הנושא — בבקשה.

אני חושב שעם כל הכבוד למחלקה להתיישבות של הסוכנות — ואיש אינו רוצה, חס"חלילה, לפ"גוע בכבודה — יש עוד הרבה מה לחקן בה. היום איננו נמצאים בתקופה של המדינה-בדרך. אנחנו מדינה ריבונית. יש לנו ממשלה, ויש לנו משרד חקלאות, אדוני השר, שאתה עומד בראשו. אדוני השר, אני יכול להגיד לך שבאזור הצפון, במחלקה להתיישבות חיפה והסביבה והשומרון, יש 90 עובדים שאין להם מה לעשות.

(קריאה: מדוע אתה צועק?)

זה מרגיז אותך? זה מרגיז מישהו שאומרים את האמת? פגעתי בציפור-הנפש? אני רוצה להפסיק את הדרך הזאת הפסולה, לחלק במחתרת את הרכוש של עם ישראל. די למחתרת הזאת — עם כל הכבוד למר גבתי, שאני מעריך אותו מאוד, ועם כל הכבוד לאי"שים אחרים. זאת הדרך להמשיך, בצורה כזאת?

אדוני השר, כמה מלים לי אליך. אני בטוח כי גם אתה בעצמך, בחוך לבך, אינך שלם עם הה"צעה שאתה מציע, להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. ולא רק אתה אלא גם רבים מחברי הכנסת, מאנשי סיעתך, ובפרט אלה שאימצו לעצמם את דרכו הממלכתית של בן-גוריון ז"ל, הם בלב ובנפש בעד התנחלות ממלכתית, כמו שהיו בעד העברת תפקי"דים ממלכתיים אחים לידי המדינה. אתם מקריבים היום עניין ממלכתי ממדרגה ראשונה על מזבח אינ"טריסטים כיתתיים-מפלגתיים צרים.

הוא הדין באנשי המפד"ל, שאני מזמין אותם לעיין בדו"ח ועדת בן-אהרן ובדברים שכתב שר-הסעד המנוח מיכאל חוני ז"ל. באותו דו"ח הנקרא על שם בן-אהרן כתב חוני ז"ל שהוא בעד רשות ממלכתית להתנחלות ולהתיישבות.

תיות והכיתיות מפעולות אלה. שלישית — לחסל כפילויות מיותרות, לחסוך במגננונים ולמנוע ביובו ועל-ידי כך לשפר ולשכלל ולגרום להערכה נכונה של התנחלות בעיני העם והנוער.

עיקרי הצעתי הם אלה: (1) תוקם רשות ממלכ"תית להתיישבות ולהתנחלות; (2) הרשות תקבע דרכי הקמת התנחלות, מיקומה, הקמת המתנחלים, זכויות תיהם וחובותיהם; (3) הרשות רשאית לשתף בביצוע התנחלות גופים ציבוריים הפועלים בתחום זה במ"דינה; (4) לא ייפסל מועמד להתנחלות בשל השק"פותיו או פעילותו הפוליטית; (5) הממשלה תקבע מדי פעם את השר שיהיה אחראי לרשות; (6) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי להתקין תק"נות בכל הנוגע לביצועו של חוק זה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לשר החקלאות, לתשובה.

שר-החקלאות א. אוון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מאוד מצ"טער, חבר-הכנסת גרופר, על שאתה משתמש דווקא בדוגמה של אל-על. אילו שאלת אותי, הייתי נותן לך עצות יותר טובות. באל-על יושב גרעין, אז רחים, בחורים צעירים אחרי שירות צבאי, וזהו מור"שב לכל דבר. אני אישית עסקתי בזמני באלה שרצו להתיישב במקום אלה היושבים במקום עכשיו; רצו לגרש אותם ולהתיישב במקומם. זאת לא נתתי. זה הכול.

הערה שנייה: לא ציפיתי דווקא מחבר כנסת שהוא גם חקלאי להציע להעביר את המחלקה להתיישבות של הסוכנות למשרד החקלאות ולחסל אותה. נאמר בשמו של פנחס ספיר המנוח שהוא הציע זאת, ואני מעל במה זאת הודעתי שאינני מקבל את דעתו. אילו המחלקה להתיישבות לא היתה קיימת, צריך היה להקים אותה דווקא בתקופה זו. העבודה שעושה המחלקה להתיישבות —

מנחם בגין (הליכוד):

אדוני שר החקלאות, הוא מציע להקים רשות ממלכתית. מה רע בכך?

שר-החקלאות א. אוון:

עדיין לא נגעתי בעניין זה. סבלנות.

— המחלקה להתיישבות עושה עבודה חלוצית ממדרגה ראשונה מאז הכרתי אותה באוגוסט 1949 ועד היום הזה, והיא תמשיך לעשותה. אם מדברים יש לחסל מנגנונים, אני מאחל לכל המגננונים שיהיו יעילים כמו המחלקה להתיישבות של הסוכנות. אני מאחל זאת אלה שאני מכיר.

ועכשיו לגופו של עניין. להקים רשות ממלכתית — פירוש הדבר להוציא את העם היהודי מן השות"פות בהקמת ההתיישבות ולהעביר את הכול לרשות הממשלה. העם היהודי הוא שותף גדול, ובעצם עד היום הזה ממשלת ישראל עדיין לא הקימה אף לא נקודת התיישבות אחת; העם היהודי הקים אותן באמצ"צעות הזרועות שלו: החטיבה להתיישבות בהסתדרות הציונית ומחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק

לדיון מוקדם בוועדה

נגד

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות ממלכתית

להתנחלות, תשל"ד—1974, לדיון מוקדם בוועדה

לא נתקבלה.

ה. הצעה לסדר-היום

מחלה ומוות בקרב עצי האורן ביערות ישראל

פסור גינדל לבין מה שאומרים האנשים העובדים בשטח ממש, היערנים במרכז הארץ ובצפון, הסיבה היא צפיפות הנטיעה וקימוצים בדילול. העצים מת-ייבשים ומתים בכמויות עצומות עקב חוסר מגע ישיר בין קרני השמש לבין העלוה של עץ האורן. זהו עץ רגיש ביותר לחוסר קרינה ישירה. בימי המאני-דאט הנטיעה היתה בלתי-מקצועית, במדרונים תלוי-לים שרצינו לכבוש אותם לתרבות ולירק. אבל זה מחייב טיפול אחר מזה שנעשה עד עתה.

בשערה-הגיא היה צריך להתחיל בדילול לפני עשרים שנה, ולפני עשר שנים לפחות. ונכנסו לדלל רק לפני שנתיים, ובקצב שאינו מדביק את התפשטות הכליון.

התופעה של ניוון חלקות ניכרות של עץ האורן הירושלמי מצויה בעוד כשבעה-שמונה מרכזים בארץ הזאת: בסביבות רמת-יחונן, גניגר, מנשה, הרי-אפ-רים, יש ויכוח האם חרק או צפיפות גרמו לכך שנפ-גיו עשרות אלפי עצים. ובכן, המומחים אומרים: לא חרקים ולא חידקים אלא המטפלים הם שקובעים את גורל היער בישראל.

בוודאי ידוע לשר החקלאות שבטרם מתחילים ב-מלחמה נגד אויב בלתי-ידוע בחקלאות, וירוסים בשמור-תיהם השונים, מן הדין לעשות את הדבר הראשוני: לדלל ולאפשר ליערות היפים, אשר שינו את פני ארצנו, לנשום ולהינות מקרני השמש. אליבא דכולם, האורנים ניטעו בצפיפות יתירה, והדילול איחר לבוא, אף שידוע כי תנאי לבריאות היער בארץ, ובייחוד האורן, הוא כי אור השמש יגיע לכל עץ ועץ, עם זאת פשטה בארץ הזאת מגפה נוספת, של התייחסות בארבראית לעץ מצד אלפי המטיילים —

יוסף תמיר (הליכוד):
נכון.

אהרן אפרת (המערך):

— הפוגעים בקליפת העץ, כורתים ענפים, מסמ-נים בסכינים, וחושפים אותו לפגיעה.

ברעיון ייעור הארץ, שטיפח אבי היערות שלנו יוסף וייץ ז"ל, היתה הכוונה הראשונה לכסות את מערומי הארץ, את סלעיה ושממותיה במעטה של ירק, ולגאול את ההרים משממם. אבל מזור בו-דאי לקבוע, לאחר כשישים שנות עבודת ייעור, כי שיטה שהיא טובה לאירופה איננה מתאימה לתנאי

אין ספק שיבוא יום, וזה יהיה בקרוב, ואחרי שיקולים נוספים תגיעו למסקנה כי ההתנחלות היא מתפקידה של המדינה ותצביעו בעד קבלת החוק, אף-על-פי שהוא מובא עליידי חבר כנסת שאיננו נמנה עם מפלגות הקואליציה.

היו"ר י. ישעיהו:

אנו ניגשים להצבעה.

היו"ר י. ישעיהו:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת אהרן אפרת: מחלה ומוות בקרב עצי האורן ביע-רות ישראל. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אפרת.

אהרן אפרת (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד שר החק-לאות, כאדם החי זה קרוב לארבעים שנה בתוך גוש של יערות הקרן הקיימת לישראל — שאת מיליון העצים הראשונים מבין כ-10 מיליון עצים בגוש הזה נטענו במיידיו — נצבט לבי מדי עברי את שערה-הגיא בדרך ירושלימה, זה כמה שנים. העצים מתנוונים, הצמרות מושפלות ומיובשות, הענפים כורעות מו-רדות מיאוש. ניסיתי לבדוק את העניין מכמה וכמה מקורות וכיוונים שונים.

לשאלתה שלי נענית עליידי שר החקלאות לפני כשנה כי התייבשות עצי האורן מסיבות לא ידועות הופיעה בשערה-הגיא בלבד. נכרתו עד היום 5,000 עצים שיבשו; הקרן הקיימת לישראל הקימה ועדת מומ-חים שתחקור; תוצאות המחקר צפויות תוך שישה חודשים. במרבית היערות בארץ בוצע הדילול המ-תוכנן, פרט לכמה יערות בחבל התיכון, שבו נוצר פיגור בקצב הדילול כתוצאה מנטיעה צפופה וקליטה גבוהה. פיגור זה יחוסל תוך שנתיים-שלוש שנים. אלה דברי שר החקלאות מלפני כשנה.

אינני מסתפק בתשובה זו. החלטתי להביא נו-שא זה לכאן, לאחר שלדעתי אין התכניות מתבצעות כפי שרוצה, בוודאי בכנות, שר החקלאות.

אין המחלה מתרכזת רק בשערה-הגיא. מי שעובר ביערות שבאזור נצרת-כפר-החודש ומי שעובר ב-יערות האורן באזור עין-השופט — משמרה-העמק אינו יכול להעיד כי אמנם נעשים דברים בקצב הדרוש, וה-תופעה הופכת למגפה.

פרופסור גינדל, מנהל היחידה לאקולוגיה של הי-ער במרכז וולקני, קובע כי המצב החמור של היערות והחורשות בישראל יכול לגרום נזקים חמורים ואף התנוונות היערות. אם נאחר לדלל את העצים ביע-רות לא ירחק היום שהיער הישראלי יינזק ללא תק-דים, ואפשר שישמש מקור למזיקים נוספים.

הסיבה אינה לא הגיל ולא וירוסים, לא חוסר מים ולא זיהום היער, כפי שניסו להסביר זאת חוק-רים. בעניין זה יש זהות דעות בין מה שקובע פרו-

שניתנה לי בשעתה. אינני יודע מה מביא אתו היום שר החקלאות. אני מביא את העניין לידיעת הכנסת והציבור ואני מבקש מחברי הכנסת: תצאו נא לש- ערה-הגיא — ולא רק בעת מעבר במכונית על הכביש — להרי מנשה, לקרחות שנוצרו ביערות הרי אפרים ובאזור רמת-יוחנן וראו במו-עיניכם ובקשו לב- דוק בעזרת עובדי היערות והמומחים שיביאו את הש- גותיהם. אסור לנו להחשות עוד.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לשר החקלאות, שישב להצעה זו.

שר-החקלאות א. אוזן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לשבחו של חבר- הכנסת אהרן אפרת י"אמר כי הוא דבק במטרה. הוא עצמו אמר שהגיש שאילתה, השבתי עליה, הוא לא הסתפק בתשובה, הלך בעצמו לראות, רץ, חקר ומ- עלה הצעה לסדר-היום.

אילו הייתה הצעתו של חבר-הכנסת אהרן אפרת בתחום הרפת, הלול או מטע האבוקאדו הייתי בנקל מוכן להסכים לדיון במליאת הכנסת ולהתמודד בצד המקצועי של הנושא. מכיוון שאינני יערן — — —

חיים קורפו (הליכוד):

האם השר סבור שנושא הרפת יותר קרוב לנו?

שר-החקלאות א. אוזן:

אני בקיא בנושא הרפת, הלול ומטע האבוקאדו. זה מה שאמרתי ולא יותר. אני מבקש להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת אהרן אפרת לדיון בוועדת הכלכלה ואני מניח ששם יבדקו את הנושא לפרטי פרטי, ונראה מה לעשות.

היו"ר י. ישעיהו:

חבר-הכנסת אפרת, האם אתה מסכים להצעתו של שר החקלאות?

אהרן אפרת (המערך):

לצערי, אני נאלץ לקבל אותה.

מואיר פעיל (מוקד):

הצעה לסדר.

היו"ר י. ישעיהו:

נשמע מה הצעתך.

מואיר פעיל (מוקד):

שר החקלאות מייצג את כל החקלאות — — —

היו"ר י. ישעיהו:

אין זו הצעה לסדר, זו הערה לשר החקלאות. תעשה זאת בהזדמנות מתאימה.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

אני מציע להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת אפרת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

שר-החקלאות א. אוזן:

אין לי שום התנגדות.

הקרקע, האקלים, השמש וכמות המים הנספגת באר- צנו. זה שנים קיים הוויכוח על צפיפות הנטיעה. באירופה נוטעים 800—1,000 עצים לדונאם, אצלנו נוט- עים 500 עצים לדונאם, אבל יש אומרים שאסור לב- טוע יותר מ-150 עצים לדונאם. כפי שמעירים המוני- חים היתה, משום-מה, הפרדה מלאכותית בין מי שנטע ודאג לכיבוש שטחים ובין אלה שהקדישו את מרצם, ומנם וידיעתם לטיפוחו של העץ ולשמירה על חייו.

תקציבים הלכו לנטיעות, מעט מאוד ניתן לטי- פול ביער הקיים. היה הכרח להוציא את מחצית הע- צים מכל שטח בטרם מגיע היער לגיל 10—15. הב- דיקות של השאירו ספק כי עץ האורן שאינו מקבל את התנאים "מסתגל", אבל אז הוא הופך להיות עץ מדברי ובמשך הזמן הוא מתנוון או מתמוטט, וזה רואים עכשיו כאשר עולים לירושלים דרך שער- הגיא.

בארצנו השחונה, החמה, ובמציאות של התהוות מהירה של בעיות אקולוגיות הנובעות מפיתוחם של אזורי הארץ השונים, יש הכרח לדאוג ל"ריאות הנוש- מות" של הארץ שיתפקדו בלי סכנת פגיעה.

באזור השחון היס-תיכוני אסור להעמים על דו- נאם אחד כמות עצים כזו שהעמיסו עד עתה. יש הפסקת גשמים ארוכה ומידות חום ויובש גבוהות לזמ- נים ארוכים.

חיים קורפו (הליכוד):

ואתה רוצה להחזיר שטחים.

אהרן אפרת (המערך):

בעומס הזה של עצים, גם אם העץ לא מת הרי צורתו מעוותת.

יש צורך במי-צע הצלה, אולי בעזרת גיוס מיוחד של הגדנ"עים, של בתי-הספר, שנקרא אותם למי-ב- צעים של הצלת היערות הקרים. אולי יש להפסיק את הנטיעה ולכוון את כוח-האדם להיסול הנגע ול- החזיר את יערות האורן למלוא יופיים כי אין טעם לנטוע במקום אחד וליצור שממה במקומות אחרים.

לפני שבועיים ערכתי סיור מיוחד באזור אפרים ומנשה וראיתי את הקרחות. יש אומרים שגם ש- קום היער הטבעי על הכרמל ובגליל יעלה עתה פחות מנטיעה חדשה, ויש לבחון את מדיניות הנטיעות וה- אחזקה מיסודה.

מה בסיכומי של הדבר? כבוד השר, אין זמן. לא יכולים כאן לתכנן דילול בשלבים כפי שהבטחת בתשובה לשאלתה שלי. אסור לעשות חשבון שאין עתה ביקוש לכל העץ המדולל לצרכי התעשייה. הש- קיעו מיליונים, השקיעו יומה והרבה הרבה כוחות נפש.

מצאתי לנכון לפנות מעל במה זו לכל מי שיקר לו העניין, שיבוא ויתרום להחלטה הנחושה: לעצור בעד תהליך ההתנוונות של האוצר הירוק. סמלי הד- בר שבדרך לירושלים ניתן אות האזהרה. העבודה שנעשתה עד עתה אינה מספיקה. יש לדון ולמצוא את האמצעים לכך שאת אשר כבשנו למען יופיה של ארצנו לא נשמוט מידינו. אינני מסתפק בתשובה

חוברת י', ישיבה רמ"א

— הצעה לסדר-היום (ישעיהו, אפרת) ; חוק פיקוח על בתי-ספר (תיקון מס' 3) (ישעיהו, כץ, לבנבראון) —

היו"ר י. ישעיהו :
אם כן, לפנינו הצעה אחת, להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת אפרת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. חבר-הכנסת אפרת, האם אתה מסכים להצעה ?

היו"ר ישעיהו :
אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

אדרן אפרת (המערך) :
בצער.

היו"ר י. ישעיהו :
אני מבקש תשובה פשוטה בלי תוספת.

ו. חוק פיקוח על בתי-ספר (תיקון מס' 3), תשל"ו—1975 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י. ישעיהו :

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום : חוק פיקוח על בתי-ספר (תיקון מס' 3), תשל"ו—1975 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החינוך והתרבות חבר-הכנסת כץ.

אברהם כץ (יו"ר ועדת החינוך והתרבות) :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מליאת הכנסת העבירה אלינו את התיקון השלישי בחוק פיקוח על בתי-ספר, תשל"ו.

בשנת 1969 נחקק החוק. מטרתו היתה לקיים פיקוח רציף על בתי-ספר כדי שאלה יעמדו במערכת של קרי-טריונים בתחום התברואה, הבטיחות, התנאים הפיסיים, התשתית הכספית, והרמה של צוות המורים. כוונת המ"חוקק היתה או לקיים את הפיקוח על הסקטור של בתי-ספר על-יסודיים המכונים תלמידים לבחינות בגרות אס"טרגיות. בתי-ספר אלה, לצערנו, במקרים רבים, לא תאמו את המינימום הנדרש בתחומים שהזכרתי. הוא הדין במספר לא קטן של גניילידים פרטיים שלא עמדו בקריטריונים הללו. שר החינוך ביקש לאפשר לו למלא אחרי הוראות החוק והנחיותיו תוך שלוש שנים מקבלתו. מועד זה נסתיים ב"ו בספטמבר 1975. ועתה בא השר ומבקש בתיקון המוצע להאריך את תקופת השנה וה"הכנה, עד שהחוק ייכנס לתקפו, בשלוש שנים נוספות.

בדיון שהתקיים בוועדה התרכזו בכמה נקודות, שלפי מיטב הכרתי הן חמורות : הבאת חוקים שאין עומדים בהם ומלכתחילה יודעים שאין משאבים כספיים וכוח-אדם לבצעם. אני חושב שזה לא "בריא" מבחינת החינוך לאזרחות טובה להביא חוקים שלא ניתן לה"חילם בפרק הזמן הנדון. כבר לפני שלוש שנים הוז"הרנו את שר החינוך שהוא לא יוכל לקיים את החוק, ועתה הוא בא ומבקש שלוש שנים נוספות.

כאשר נשאלו נציגי השר : האם אתם בטוחים שב"עוד שלוש שנים, כפי שהוא מבקש, בשנת 1978, תעמדו בדרישות שמעמיד החוק, תשובתם היתה "לא, איננו בטוחים". שלא לדבר כבר על העובדה שמביאים לנו חוק ומבקשים תחולה רטרואקטיבית. תקפו של חוק זה פג

ב"ו בספטמבר 1975, ולמעשה מאז ועד היום עובר שר החינוך על החוק. שוב דוגמה שלילית. נכון, אולי ייא"מר, ולא בצדק, שמדובר בפכים קטנים. אבל כל דבר בחינוך מתחיל בפכים קטנים ומתדרדר.

מצאתי לנכון לגזול מזמנה של הכנסת ולעמוד על חומרת הטכניקה והמתודיקה בהגשת חוקים מעין אלה.

לגופו של נושא : הוועדה הציעה למחוק כליל את המועד המוצע על-ידי השר. כאשר משרד החינוך יהיה מוכן וערוך להגיש את החוק ולבצעו בשדה — נאשרו. אבל לבוא ולבקש היום אישור לחוק, שאולי ייכנס לתקפו בעוד שלוש שנים, אין הוועדה מוכנה להשלים עם זה. ואנו מציעים, לכן, לבטל את סעיף קטן (ג) בסעיף 36, הוראות המעבר.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לקבל את הצעת הו"ר עדה — למחוק את סעיף קטן (ג) כליל ולהשאיר רק את הסעיפים האחרים.

כל הסתייגות או כל דעה הבאה להקדים את התק"פה, לא ל"ה 1978 אלא ל"ה 1976, מחמירה את הנושא שהעלי"תי. השר עדיין לא בטוח שיוכל להפעיל את החוק ב"ה 1978 — אז מה לנו כי נתמוך בהסתייגות או בדעה הבאה להקדים את הפעלת החוק ל"ה 1976 ? לכן אני מציע למחוק את הסעיף לחלוטין.

היו"ר י. ישעיהו :

רשות להנמקת הסתייגות לחבר-הכנסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק הפי"קוח על בתי-ספר, תיקון מס' 3, כפי שהובאה היום ל"קריאה שנייה ולקריאה שלישית באה לדחות לשלוש ש"נים את תחולת הפיקוח של משרד החינוך על בתי-ספר קיימים.

אברהם כץ (הליכוד) :

לא, זה לא כפי שהובא היום. תדייק. אני מציע לבטל לחלוטין את הסעיף ולא לדחות לשלוש שנים.

— חוק פיקוח על בתי-ספר (תיקון מס' 3) (לבנבראון, ישעיהו); חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 23) (ישעיהו, קרגמן) —

נסת, אנו ראשונים בעולם בהרבה שטחים. אנו ראשונים בעולם בהוצאות צבאיות לגולגולת, אנו ראשונים בעולם בגובה המסים, אנו ראשונים בעולם בגובה חובות-חוץ; עכשיו, לפי ההצעה הזאת, גם בחיינו חובה בתשלום.

על כן הגיעה השעה לוותר על תארים אלה, שאינם מביאים לא כבוד למדינה ולא רווחה לעם, ולנהל מדיניות כזו שאפשר יהיה לתת חינוך חינם מגיל הגן עד לאוניברסיטה.

באשר לחוק הפיקוח, אני מציע לחברי הכנסת לקבל את ההסתייגות שלנו ולדרוש שאכן יהיה פיקוח בשנת 1976.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חברי הכנסת לבנבראון.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת א. לבנבראון לסעיף 1 לא נתקבל.

סעיף 1. בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיף 2 נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד עתה את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק פיקוח על בתי-ספר (תיקון מס' 3), תשל"ו—1975, נתקבל.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): עוד יותר גרוע. כי העדר הפיקוח על בתי-ספר, בעיקר על גניילדים, גורם לכך שתלמידים לומדים בבתי-ספר או בגניילדים שאינם ראויים לתפקיד זה.

מעניינת במיוחד פסקה אחת בדברי ההסבר לחוק, הבאה לנמק מדוע לדחות, ועכשיו בכלל לבטל, את הפיקוח. וכך נאמר: "לעתים מתנגדים אירגוני נשים להפעלת הפיקוח כחוק, בעיקר על גניילדים, כאשר הפיקוח מביא את פסילתו של מוסד קיים בלי הכשרת מוסד אחר במקומו לילדים. בנוסף על אלה מחד-סור בכוח-אדם מתאים מונע את עריכת הבדיקות והמבחנים הדרושים לפיקוח שוטף".

מכאן מתברר שאמנם קיימים מוסדות חינוך שהפיקוח היה מחייב לפסול אותם. זאת אומרת, קיימים גניילדים ובתי-ספר שאינם ראויים, ואילו היה פיקוח, היו פוסלים אותם. על כן הדרישה צריכה להיות הפוכה. יש לדרוש מהממשלה להקציב למשרד החינוך את התקציב הדרוש כדי שאפשר יהיה להקים מוסדות מתאימים במקום אלה שאינם מתאימים.

חברי הכנסת, המצב נעשה עוד יותר חמור עם פירסום הנתונים של התקציב לשנה הבאה. התכנית לקצץ 50 מיליון לירות מתקציב משרד החינוך תפגע קודם כל בכ-40,000 תלמידים מכיתות ט' שאינם חייבים כיום בתשלום שכר לימוד, ועכשיו, כתוצאה מהקיצוץ בתקציב משרד החינוך, תלמידי כיתות ט' יהיו שייכים ליצירה ישראלית מקורית, כדברי שר החינוך אהרן ידלין: חוק חינוך חובה בתשלום. לפי אנשי משרד החינוך הישראלי המדינה היחידה בעולם שבה קיים חוק חינוך חובה בתשלום.

הגיע הזמן שאנו לא נהיה ראשונים בעולם גם בהצעה מקורית זו, בחינוך חובה בתשלום. חברי הכ-

ז. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 23), תשל"ו—1975 * (קריאה ראשונה)

לום מס הכנסה "הנחות שקיבל עובד ממעבידו, בסכום כולל שאינו עולה על 720 לירות לשנה, ברכישת טו"ב בין ממלאי עסקו של המעביד או בקבלת שירותים שהמעביד מספק דרך עסק...".

בהצעת החוק שאנו מביאים לפני הכנסת מוצע כי גם ארוחות שמקבל העובד במפעל, אם במחיר מלא, אם חינם ואם בחלק ממחירו, תהיינה פטורות ממס הכנסה עד סכום של 1,200 לירות לשנה. זהו תיקון שאנו מציעים בעקבות התיקון מס' 22 לחוק מס הכנסה, או כפי שהוא נקרא "חוק הרפורמה", כפי שהסברתי כאשר הבאתי את הצעת החוק לקריאה מוקדמת.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 23), תשל"ו—1975 — קריאה ראשונה. את הצעת החוק יביא חברי-הכנסת קרגמן.

ישראל קרגמן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לכנסת, לקריאה ראשונה, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 23), תשל"ו—1975, בשם חברי-הכנסת אמוראי, אפרת, ארליך, בדר, בן-מאיר, גולן, גרשוני, ורטמן, חלפון, לורינץ, מלמד, פלומין, פת, קורפ, קורן, קרגמן, קצב, רונן, שושטק ושחל.

סעיף 9(20) לפקודת מס הכנסה, כפי שנתקבל בתיקון מס' 22 לחוק מס הכנסה, פוטר מחובת תש-

חוברת י', ישיבה רמ"א

— חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 23) (דרניצקי); חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה) (דרניצקי, קרגמן); חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6) (דרניצקי, י. תמיר) —

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 23), תשל"ו—1975, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

לדיון בהצעת חוק זו רשום חברי-הכנסת שמואל תמיר. חברי-הכנסת שמואל תמיר איננו, ולפיכך אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הכספים.

ח. חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה),

תשל"ו—1975 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

תקפן של התקנות מוארך עד 31 בדצמבר 1977, ותחילתו של חוק זה ביום 1 בינואר 1976.

כאמור אין הסתייגות להצעת חוק זו ואני מבקש להעמיד להצבעה בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

חברי הכנסת, נצביע על סעיפי החוק 1 עד 4 ועד בכלל בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1 עד 4 ועד בכלל נתקבלו.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את החוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"ו—1975.

ה צ ב ע ה

חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"ו—1975, נתקבל.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף י' בסדר-היום: חוק לתיקון ולהארכת תקפן של תקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"ו—1975 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מביא לאי-שור הבית הצעת חוק זו בלא הסתייגויות. ועדת הכספים הכניסה את השינויים הבאים בהצעת החוק:

בתקנה 7(ג) לתקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח—1958 (להלן — התקנות), לפני המלים "עד ליום הפרעון בפועל" יבוא: "מהמועד שנקבע לסילוק ההיטל על-פי תקנה 6(א)".

בתקנה 18(ג) לתקנות, בסופה יבוא: "ולענין הגבייה דין הסכום האמור והריבית עליו כדין היטל";

ט. חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6), תשל"ו—1975 *

(קריאה ראשונה)

ממדי הפרת החוק קיבלו אופי הרסני. אלפי פס-קידין, הקובעים שיש להרוס מבנים לא חוקיים, אינם מתבצעים. על התופעה העגומה נוסף האלמנט של בזיון בתי-המשפט. למעשה, כל הישר בעיניו, בעניין זה, יעשה.

הנזק שנגרם למדינה, לערים, לסביבה ולמרבית ה"אוכלוסיה חמור ביותר, הן מהבחינה הכלכלית ועוד יותר מהבחינה האנושית — טיב השירותים ואיכות החיים שנפגמת מנטילת החוק בידי מפיריו.

בינואר 1975 הועברה ההצעה, בקריאה מוקדמת, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. הוועדה גייסה את טובי היועצים המשפטיים של הכנסת, משרד הפנים והשלטון המקומי וביחד עם חברי הוועדה הכניסה תיקונים בהצעה המקורית. לפנינו הצעה מוסכמת על כל חברי הוועדה, שעיקרה — הקניית סמכות לגופים המפקדים על כך לבלום את הבנייה הבלתי-חוקית ואת חזותם.

היו"ר י. דרניצקי (יורין):

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6) — קריאה ראשונה. את הצעת החוק יביא חברי-הכנסת יוסף תמיר.

יוסף תמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הנני מתכבד להביא לפני הכנסת הצעת חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6), תשל"ו—1975, במסגרת חוק התיכנון והבנייה הבסיסי משנת תשכ"ה—1966.

התיקון נוגע באחת התופעות החמורות שפשטו בחברה הישראלית — בהפרות החוק שמגיעהן התי-עשרות קלה, ניצול חד-צדדי ושרירותי שביסודו פגרי-עה בטובת הציבור, ובנייה אנטי-סביבתית ההורסת את המבנה האנושי המורכב של הישובים לסוגיהם ואת חזותם.

* "דברי הכנסת", חוב' ח', עמ' 619; נספחות.

** "דברי הכנסת", מושב שני, חוב' י"ג, עמ' 1293; רשומות (הצעות חוק, חוב' 1222).

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר י. דרניצקי (יורדין):
חברי הכנסת, אנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לראשון הרשומים, חבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):
אני מוותר.

היו"ר י. דרניצקי (יורדין):
רשות הדיבור לחבר-הכנסת קורפו, ואחריו לחבר-הכנסת אליעזר.

חיים קורפו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אילו היתה הצעת חוק זו מובאת עליידי הממשלה הייתי מציע להחזירה, אך היא באה מיוזמתה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה ועל כן אביע את ספקותי ואשאיר ליושב-ראש הוועדה ולחבריה לשקול את הדברים בשנית.

מה הם ספקותי? אני חושש למידת השימוש שיעשה באמצעי זה עליידי ראש העיר. למעשה אנו משאירים את הדברים בידי, ובידיו בלבד. אפילו המועצה או ועדת בניין ערים מקומית אין לה מה לומר. מביאים את הדברים אליהן לאחר שראש העיר הוציא את הצו, ולמעשה גם אחרי ההריסה, כי את הצו המינהלי אפשר לבצע מיד. כלומר, המועצה או הוועדה יכולות לקבל את המידע רק לאחר הביצוע.

אני יוצא מהנחה שהתחנה המרכזית בתל-אביב לא תיחרס בצו מינהלי. אני מניח שגם "דיזנגוף-סנטר" לא ייחרס בצורה זו ואותו דין במלון "פלאזה" או מקומות דומים. אני משער שזה יכול להיות מבור-צע בכפר מלחה או בכפר-שלם או במקומות דומים לאלה, ואני מתקומם נגד זה. במתח החברתי שאנו חיים בו איננו צריכים להוסיף שמן על המדורה. כאשר בית-משפט מוציא פסק-דין יש לפחות אמירה נוחה. ידוע שבית-המשפט חשב, שקל, גזר והוציא פסק-דין. אפילו לאחר זאת, כדברי יושב-ראש הוועדה, יש אלפי צווים שאינם מתבצעים. תארו לכם מה יקרה כאשר ראש העיר באיזה מקום יוציא צווים מינהליים.

יוסף תמיר (הליכוד):

אומר לך מדוע הצווים אינם מבוצעים — כי בינתיים מאכלסים את הדירות עליידי משפחות מרובות ילדים ומעוטות אמצעים.

חיים קורפו (הליכוד):

אבל בין אלפי הצווים יש ודאי כאלה שאינם מבוצעים לאו דווקא מהסיבות שהזכרתי. אני חושב שבתחנה המרכזית יש עוד הרבה מקומות בלתי-תפוסים ובכל זאת הצו אינו מבוצע. לכן נדמה לי שזהו אמצעי חמור ואני בספק רב אם כדאי להפעילו בתנאים שלנו. הבעיה העיקרית היא: מי יקבע, מי יבדוק, מי יבקר את שיקול-דעתו של ראש העיר?

כיום, כאשר מובא תיק לפני בית-המשפט והעבירה היא קלה — נגזר סטייה קטנה באיזה דבר לא מהותי — בית-המשפט קונס את הנאשם ונותן

בראשיתה, להרוס את המבנים, מיד עם הקמתם, באמצעים מינהליים שיקצרו את התהליך המקובל, הממושך והמסורבל שמאפשר לעברייני בנייה לא רק לסיים בנייה מורכבת אלא אף לאלכלסה, ולהעמיד את המדינה בפני עובדה מוגמרת, ולצפצף, אם אפשר לומר כך, על פסקי-דין של בתי-המשפט ולבוזותם.

לפי הצעה זו רשאי יושב-ראש ועדה מקומית לתיכונן ובנייה לצוות על הריסת בניין, או כל חלק ממנו, שהוחל בהקמתו ללא היתר או בניגוד לתנאי ההיתר; יסוד לצו כזה ישמש תצהיר חתום עליידי מהנדס הוועדה המקומית, שיפרט במה חורג הבניין מההיתר או יקבע שהוא נבנה ללא היתר בכלל.

להוצאת הצו תנאים מוקדמים: 1. בניית הבניין לא נסתיימה, או שנסתיימה לא יותר משלושים יום לפני הגשת התצהיר עליידי מהנדס הוועדה המקומית; 2. אם היה לרשות המקומית או לוועדה המקומית יועץ משפטי, התייעצו עמו קודם מתן הצו.

ברור שהאמצעי של צו הריסה מינהלי הוא אמצעי קיצוני. לכן השתדלה הוועדה להבטיח כי הצו ייוודע לבונים במקום עליידי הדבקתו, ובהודעה יירשמו פרטים מלאים ומדויקים על תוכן הצו. בוועדה נחקלו הדעות אם הצו ייכנס לתקפו מיד או כעבור 72 שעות, כדי לאפשר לנפגע לפנות לבית-משפט לפני ביצועו. בהעדר הכרעה מובאת בהצעה שתי הגירות סאות, וועדת הפנים תצטרך להכריע ביניהם. בכל מקרה רשאי יהיה הרואה את עצמו נפגע לפנות לבית-המשפט ולבקש את ביטולו של הצו; ואולם רק מנימוק אחד — כי בידי הבונה היתר כדין לעבודות הבנייה. אגב, אם בוצע צו הריסה ובידי הבונה היה היתר כדין, חייבת הוועדה המחוזית לפצות את הבורח על כל נזקיו. אנו מקווים כי סאנקציה זאת תמנע שימוש שלא כדין באמצעי קיצוני זה.

מתוך רצון להגיע לאיזון מגבילה ההצעה את השימוש בצו לשלושים יום מיום הגשת התצהיר עליידי מהנדס העירייה, או מיום שבית-המשפט דחה בקשה לביטולו, וזאת כדי לאזן את רשויות התיכונן להשגת תמש בצו במקרים שמועד להם, דהיינו תחלת בנייה בלתי-חוקית, כדי למנוע את החריגה בתחילתה.

אנו יודעים כי סאנקציה זו היא חריפה, אם כי חוק התיכונן והבנייה כולל גם היום, לפי סעיף 231, הריסה מינהלית. אך הצו לפי סעיף זה יכול להינתן רק עליידי יושב-ראש הוועדה המחוזית, ורק לאור חלק של הבניין שנבנה אחרי צו הפסקת מינהלי. התברר כי אמצעי זה לא עמד במבחן הביצוע ואיננו מספיק, במצבים חמורים יש צורך בהוראות-שעה. הצעה זו היא אתגר רציני לראשי השלטון המקומי, שניתן בידם הכלי להדברת נגע הבנייה הבלתי-חוקית בארצנו, ועליהם יהיה להקפיד ולשמור על ביצוע חוק התיכונן והבנייה ולבצע צו זה הלכה למעשה.

אנו מקווים, אדוני היושב-ראש, כי אכן יישמשו בכלי זה ללא מורא אך בתבונה, כפי ששימוש באמצעי זה מחייב, והדבר יבלום את ההפקרות בתחום החינוכי הזה.

לו שהות לקבל רשיון. אבל כאשר מוצא צו מינהלי אין הדברים ניתנים לתיקון ואין שום מגבלות.

יוסף תמיר (הליכוד):

מדוע צריך לבנות בנייה בלתי-חוקית? האם אתה מצדיק זאת?

חיים קורפו (הליכוד):

אינני אומר שצריך לבנות בנייה בלתי-חוקית. אני אומר שיש מקרים שאדם סוגר מרפסת כי הוא זקוק לפניה נוספת בשביל ילדיו. יש מקרים שאדם עובר עבירה בלתי-משמעותית, עבירה קלה שאפשר לעבור עליה לסדר-היום.

יוסף תמיר (הליכוד):

יקבל רשיון.

חיים קורפו (הליכוד):

כדי לקבל רשיון הוא זקוק לעתים לשנה שלמה. אפילו קבלנים גדולים מסיימים את הבנייה, במקרים רבים, קודם שהם מקבלים רשיון, בגלל ביורוקרטיה, בגלל סירבול. אנו יודעים יפה מאוד כיצד מתנהלים הדברים וכיצד פועלות המועצות והוועדות המקומיות והמחוזיות. לא תמיד יכולים האנשים לעמוד בכך.

ידידיה בארי (הליכוד):

אם כך, הבה נתקן את סדרי המינהל ולא נכשיר מצבים בלתי-חוקיים.

חיים קורפו (הליכוד):

אינני גורס שיש להכשיר מצבים בלתי-חוקיים. אני טוען רק שמוסרים אמצעי זה לידי ראש עיר, בלי שיקול-דעת של מועצה ובלי ביקורת, ואני חושש מאמצעי זה.

ועתה לכמה סעיפים בגוף החוק. בסעיף קטן (ו) קיימות שתי גירסאות. אני סבור שהגירסה הראשונה שמה לאל את כוונת סעיף קטן (ז). היא אומרת: "צו הריסה מינהלי יהיה ניתן לביצוע מיד עם הדיקטטורה". לעומת זאת קובע סעיף קטן (ז): "הרואה עצמו נפגע על-ידי צו הריסה מינהלי רשאי לבקש מבית-המשפט את ביטולו; ...". אם אפשר יהיה לה-רוס את המבנה מיד עם הדקטת המודעה על הקיר, לא יהיה כבר מה לבקש.

בן-ציון קשת (הליכוד):

לכן קיימת גירסה ב'.

חיים קורפו (הליכוד):

לכן גירסה א' בהחלט אינה סבירה אם רוצים לתת לאדם שהות לערער בפני בית-המשפט.

סעיף קטן (ח) קובע: "לא יבטל ולא יתלה בית-המשפט צו הריסה מינהלי אלא אם הוכח לו שה-בנייה שבגללה ניתן הצו בוצעה באישור או בהיתר". ומה אם הסטייה מהרשיון היא קלה ביותר? האם מוכרחים לאשר את ההריסה? האם בית-המשפט לא יוכל לפסוק שאין להרוס בניין בגלל סטייה של 10 סנטימטר מהתכנית המקורית? איפה הגבול? מדוע נקבע בצורה קאטגורית כזאת שכל עבירת בנייה מצ-דיקה הריסה, ולבית-המשפט אין כלל שיקול-דעת?

יוסף תמיר (הליכוד):

מבזים את בית-המשפט שלך.

חיים קורפו (הליכוד):

אבל גם בזה אתה מבזה את בית-המשפט, כי אינך נותן לו שיקול-דעת לקבוע מתי לא צריך לה-רוס. אמנם זה יהיה על-פי חוק, לא תהיה פגיעה בחוק, אבל אני חושב שזה מופרז.

אשר לסעיף קטן (י), שהצבעתי עליו קודם לכן, מובן שבמצב הנוכחי יכול להיות שההודעה לוועדה המקומית, היינו למועצת העיר, תימסר לאחר ביצוע ההריסה. בשביל מה זה דרוש בכלל אם היא אינה מהווה גורם שיוסיף לשיקול-הדעת, שיכול לתרום מח-שבה או לעכב ביצוע? ראש העיר מוסר אינפור-מציה לוועדה המקומית לאחר שהוציא את הצו ול-אחר הביצוע, כך שלמעשה אין למועצה שום סמכות.

אותו דבר בסעיף קטן (יג): "בוצעו הריסה, פיי-רוק או סילוק של בניין על-פי צו שניתן או בוצע שלא בהתאם לסעיף זה, יהיה הנפגע מביצועו זכאי למלוא הפיצויים מאת הוועדה המקומית; באין הסכם על שיעור הפיצויים רשאי הנפגע לתבעם בבית-המש-פט המוסמך בדרך של המרצת פתיחה". על-פי הגי-סוח העכשווי אין לו שום זכות לפיצויים. נניח שה-מהנדס טעה בהצהרתו, נאמר שהבניין עומד 31 יום ולא 30 ימים, ואז לא יוכל הנפגע לקבל פיצויים. אם מהנדס העיר נתן תצהיר לאחר 31 יום ולפי צו של ראש העיר נהרס המבנה — מה יהיה דינו?

ידידיה בארי (הליכוד):

סעיף (יב) מאפשר לנפגע לתבוע פיצויים אם היתה חריגה מהחוק.

חיים קורפו (הליכוד):

נניח שלא היתה חריגה מהחוק אלא היה תצהיר מוטעה של מהנדס העיר לראש העיר. לפי התצהיר ייהרס המבנה.

לדעתי, הסעיפים הללו אינם מנוסחים בגמישות מספקת כדי לתקן את הליקוי העקרוני שיש בהצעה זו: הסמכות הבלתי-מוגבלת והבלתי-מסוייגת של ראש העיר שיכול על עבירה קלה כחמורה לנקוט צעד קיצוני, הננקט כיום לעתים רחוקות מאוד, כמו הרי-סת מבנה שנבנה שלא כחוק. ובאופן מעשי, מה זה יועיל? אני בספק אם אפשר יהיה בכלל להשתמש בכלי זה. במקרים בודדים ניתן יהיה לעשות זאת. נניח שאדם חורג משטח הבנייה שלו בשני מטרים במרווח הצדדי, יוצק את היסוד ומתחיל לבנות עליו — במצב זה הרי אין כבר כל ערך לחוק, כי הע-בירה כבר נעברה בזמן היציקה.

יוסף תמיר (הליכוד):

אם הוא יצק יסודות שלא בהתאם לחוק, האם צריך לאשר לו את זאת?

חיים קורפו (הליכוד):

אתה אינך יכול לפעול אחרת לפי חוק זה, כי התנאים כבר אינם קיימים. האדם עבר עבירה, עברו

על-ידי העיריה יהיה בלתי-מוגבל, אלא אם כן הצד הנפגע פונה לבית-המשפט ומשיג את ביטולו. דהיינו אני מעביר את עול ההוכחה לצד הנפגע. הנפגע יכול וחיוב לבקש את פסילת הצו המינהלי.

מתעוררת בעיה שנייה: מה עושים אם הוא בכל זאת מתעלם מהצו וממשיך בבנייה הבלתי-חוקית? אני מוכן גם פה ללכת בכיוון של החמרה, מתוך הכרה בצורך להחמיר. אינני מתעלם מכך. אני מבין את חרדתו של חבר-הכנסת תמיר ומכבד אותה, אבל אינני חושב שזאת הדרך שיש ללכת בה. אני מוכן להציע שאחרי מתן צו מינהלי תינתן מדוע צריך לבטל את הצו. אז מזמינים את הצדדים, בית-המשפט מתערב בעניין, מרכז את הבעיה, לעתים ישר יש גם בעיה סוציאלית קשה. לעתים בית-המשפט טורח ומזמין אנשים אפילו ממשרד השיכון, ומחפשים אלטרנטיבה ודרך לעזור. למה הנוקשות הזאת? אנחנו חיים בארץ שבה בעיות קשות של עלייה, אנחנו עם במצור, למה הנוקשות הזאת? מגיין הבטחון שאם אדם עבר עבירה, צריכים להוריד לו את הראש? ניתן לו את האפשרות לפנות לבית-המשפט.

והיה אם הוא לא פונה לבית-המשפט, כלומר אחרי שהוא מקבל צו מינהלי הוא אינו הולך למצות את זכותו לפני בית-המשפט ולקבל את התרופה, וממשיך לבנות — אז אני בהחלט מוכן לתמוך בסעיף שיקבע שיש זכות לעיריה, ליושב-ראש הוועדה המ-קומית, להרוס את המבנה. לזה אני מסכים.

ידידיה בארי (הליכוד):

ואולי בינתיים כבר הספיק העברייני לשכן כמה אנשים במבנה?

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

זו שאלה שהיינו מודעים לה. אחת מהשתיים: אם הוא יצליח לגמור את המבנה ולשכן בו אנשים תוך 24 שעות, לא 72 — אינני רואה את ראש העיר שילך להרוס את המבנה, בין שיש לו סמכות ועיר שאין לו סמכות לכך. ועוד אומר באילו מקרים הוא ישתמש בסמכות הזאת. אבל הטענה הזו אינו תופס כאן. כי אם העברייני מצליח לגמור את המבנה ול-שכן בו אנשים, אינני מאמין שיהיה איזה שהוא ראש עיר שבאמת ירוס את המבנה. גם המשטרה, שהיא יותר החלטית ובת-סמך, אף היא נרתעת לפעמים לבצע פסקי-דין. כי יש בעיות אנושיות. אנחנו מטפלים בבני-אדם, לא באבנים.

ידידיה בארי (הליכוד):

לכן אם יתפסו את העברייני בשלב הראשון, קודם יספיק לשכן אנשים במבנה, יוכל ראש העיר למצות את החוק.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

גם כשתתפס אותו בשלב הראשון ותיתן לו את הצו, יעבור אותו מספר שעות, העברייני יגמור את סגירת המרפסת וישכן בה את ילדו הקטן, ואני מבטיח לך שלא תספיק גם בחוק הזה לפתור את הבעיה הזאת.

יותר מ-30 יום והוא מתחיל לבנות. מה אתה יכול לעשות? מה נותן לך החוק במקרה זה?

נדמה לי שהמצב הבלתי-נסבל השורר בשטח הב-נייה הוא שהדף ודוחף חברים להציע חוקים שמ-גמלים לתקן את המצב הלקוי. אני מסכים לכך. אני בספק רב אם הצעה זו טובה.

היו"ר י. דרגניצקי (יורדין):

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אליעד, ואחריו לחבר-הכנסת מואב.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח שחבר-הכנסת קורפו מתח ביקורת קשה על החוק הזה. אני מביע את צערי על כך שחבר-הכנסת יוסף תמיר הליברלי הביא לנו את החוק הזה. מאז נהגה חוק זה בכנסת פתוחי במערכה נגדו, משום שאני חושב שהוא חוק אנטי-סוציאלי, הוא עומד בניגוד לעק-רונות של מדינת חוק, ולעניות דעתי הוא עלול לה-ביא למצב קשה מבחינתו של האדם הקטן ומבחי-נתם של ערכי-יסוד בחוק ובמשפט של מדינת ישראל.

תמציתו של חוק זה היא למעשה אחת: שלאדם הקטן אין עוד אפשרות לפנות לבית-המשפט, גם במק-רה שעבר עבירה. אבל הזכות היסודית של אדם ש-בר עבירה היא קודם כל להיות מובא לפני בית-המשפט.

יוסף תמיר (הליכוד):

ואחר-כך לצפצף על בתי-המשפט.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

לא. בבקשה תדאג לכך. יש ואפשר להביא לתי-קונים הדרושים שיענו גם למצב הזה. אבל אין מקום ליאוש הזה מהערכים של חוק, של בית-מש-פט, של הזכות להתגונן, של אפשרויות התפשרות ומציאת אלטרנטיבות, של מתן זמן והתחשבות במ-ציאות. האם את כל זה אפשר בבת-אחת לבטל ול-הגיד: לרשותי עומד החוק, ואני אתן סמכות לראש העיר לבוא עם דחפור ולהרוס, וכך לבצע את החוק, בלי להתחשב בבעיות סוציאליות, למשל?

חברי הכנסת, אני הצעתי תרופה למצב שבו יש בנייה בלתי-חוקית. אני משוכנע שכל חברי הבית עומדים במאבק נגד הבנייה הבלתי-חוקית. כל מה שאני מבקש הוא להשאיר את זה במסגרת של מדי-נת חוק, על רשויותיה השיפוטיות והביצועיות, באופן שכל רשות תבצע את חלקה.

ידידיה בארי (הליכוד):

איך תעצור את העברייני מיד בשלב הראשון?

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

השאלה נכונה, ויש לי תשובה עליה. כל בק-שתי היא לא להתייאש מכוחו של החוק.

המצב היום לוקה בכך שהצו המינהלי ניתן לח-מישה ימים, והעיריה היא זו שצריכה לבקש את הא-רכתו. זה גורם קשיים. אני מציע שצו מינהלי המוצא

בתפקיד זה ולא ירוצו להרוס בתים ומבנים אפילו בלי הכיסוי של פסק-דין של בית-משפט. אנו יודים, עים, חברי-הכנסת בארי וחברי-הכנסת תמיר, שיש אלפי פסקי-דין שצריך לבצע ואין מבצעים אותם, וזאת לא רק מפני ששיכנו את האנשים. אני מקווה שגם אתה, חברי-הכנסת תמיר, קיבלת את מחאתם של אותם תושבים בחדרה. יש פסק-דין, ואילו ראש העיר של חדרה אינו מוכן לבצע את זה. אם כן, לידי מה מביאים אתם את הדברים האלה?

יורידיה בארי (הליכוד):

ממתי תפקידו של ראש עיריית חדרה לבצע פסקי-דין של בית-משפט שלום?

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אני מדבר על כך שהוא אינו מבצע דברים שהוא חייב לבצע בתור ראש עיר, והתלונה הוגשה נגדו, ואתה קראת את זה כמוני. בואו נהיה קצת יותר מאופקים ולא נלך בדרך הקלה.

יוסף תמיר (הליכוד):

— — — כל התופעות השליליות שאנו לוקים בהן, החל מה"פרוטקשן" ועד — — —

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אתה נחפז מדי, חברי-הכנסת יוסף תמיר, וחבל מאוד שאתה מוציא מפיו מלים כאלה ומאשים חבר בזה שהוא מביא ל"פרוטקשן". תהיה קצת יותר אמיץ ותתווכח בצורה עניינית ולא בצורה של השמצות ותיתן תשובות לבעיות הקשורות המתעוררות. אולי תקל עליך את החיים עליידי שתציע לתת את הגיליוטינה לידי ראש העיר, בהאמינך שבזה אתה פותר את הבעיות. לדעתי, יש לנו אפשרויות אחרות. בואו נתמודד אתן, עם תבונה רבה, עם לב, חברי-הכנסת יוסף תמיר. לא רק הפרופסורים שלך מעניינים אותי. מעניינים אותי שיכוננו העוני, שיהיו הנפגעים הראשיים שונים כתוצאה מחוק זה.

לכן אני מציע לכנסת לדחות את החוק הזה ולבקש להכניס תיקונים שיאפשרו באמת גם לעצוד צעד אחד לקראת מאבק נגד הבנייה הבלתי-חוקית, אבל תוך שמירה מלאה, קפדנית וליברלית על זכותו של האדם במדינת ישראל להופיע לפני בית-משפט; ורק בית-משפט, חברי-הכנסת תמיר, יקבע אם אדם עבר על החוק או לא.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

רשות הדיבור לחברי-הכנסת מואב, אחרון המשתתפים בדיון זה.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להצטרף לעמיתי, חברי-הכנסת קורפו ואליעד, בהתנגדותי לחוק. אינני תומך בזה בכל הדברים שהשמיע חברי-הכנסת אליעד, הן לגבי מגמות החוק והן לגבי הכוונות העומדות מאחוריו.

הבעיה של עבירות על חוקי התיכנון והבנייה אינה בעיה של חוק ולא של תיקון החוק אלא של ביצוע החוק, ואני רוצה לראות ראש עיר במדינת

ובכן, למה ללכת לקיצוניות? אל נוציא את זה ממסגרת בתי-המשפט. תסכים אתה, חברי-הכנסת בארי, שאין זה צעד פשוט להוציא זכות של אדם ממסגרת של בית-המשפט, גם כשהוא עבר עבירה. כאשר שוללים ממנו את הזכות להופיע לפני בית-המשפט ולטעון טיעון כלשהו, יש בזה צעד לא פשוט מבחינתם של אלה שהם שומרי סדר וחוק. זה צעד די קשה. נתחיל בצעד פחות קשה, נציע את התיקון הדראסטי פחות, ניתן לעירייה את הסמכות להוציא צו מינהלי ושיתהיה אפשרות להאריכו, עד שהנפגע יבטל אותו או לא יבטל אותו. ואם העברייני לא ייענה לצו, אם הוא יצפצף עליו כמו שאתם אומרים, אז ניתן את הרשות להרוס את המבנה.

יכול להיות שמה שאני מציע לא יפתור את הבעיה, וייתכן שבעבור זמן-מה גם אני אשתכנע שאין ברירה ואנחנו צריכים לנקוט צעדים דראסטיים יותר. אבל למה ללכת לצעדים דראסטיים בבת-אחת? מדוע אנשים, שהם כה רגישים לשלטון החוק והסדר, לא יאטו קצת את הקצב ויבחנו יותר את הנושא?

יוסף תמיר (הליכוד):

הפילוסופיה המתירנית שלך פשטה את הרגל.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

חברי-הכנסת תמיר, אני מכבד אותך יותר מכדי להשיב לך במחמאה נגדית ולומר מה אני חושב על הפילוסופיה שלך.

מה שמדאיג אותי לא פחות הוא שהחוק הזה יבוצע רק נגד מעוטי היכולת. הוא לא יבוצע נגד הגבירים, נגד בתי-המלון ובעלי הוילות. אתה, חברי-הכנסת תמיר, העלית את הנושא הזה בוועדת הפנים, וכשנודע לך שמדובר בפרופסורים סגרת את זה, קיפלת את העניין והתקפלת בעצמך, לא היית מוכן לעשות דבר כדי להעמיד לדין אותם פרופסורים שבנו בניגוד לחוק. זה אתה.

חיים קורפו (הליכוד):

נגד הגדולים יגלה את זה הפיקוח אחרי שישנה חודשים.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

גם אם נגלה את זה מיד איש לא ילך להרוס. יהיו את המרפסות ואת חצאי החדרים. אני יודע איפה מתגלית הגבורה. אני חושב את החוק הזה לא רק לפוגע בסדר הטוב ובמערכת המשפטית, לא רק נחפו בתיקון שהוא מביא, אלא אני רואה בו גם חוק אנטי-סוציאלי.

אני גם רוצה לומר לכם עוד דבר. קשה לי להאמין שהוא יהיה יעיל. קשה לי לומר זאת.

יורידיה בארי (הליכוד):

אם חוק זה לא יהיה יעיל, הרי החוק שאתה מציע ודאי לא יהיה יעיל.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אם חוק זה לא יהיה יעיל, חברי-הכנסת בארי, למה לך להשתמש בניתוח בסכין? ננסה קודם דבר קל. אני מאמין שראשי עיריות בישראל לא ירצו

עיר ויבצע את החוק הקיים או את החוק המוצע, הוא יתחיל מתחתית הסולם, מ"היצאניות", ואולי זה יסתיים במקום זה. הוא לא יהיו טפס בסולם לכי וון ה"פרופסורים", הקבלנים, הקבלנים הגדולים, החברות הקבלניות הציבוריות, ובוודאי לא יפעל נגד החברות הממשלתיות.

חוק זה הוגש על-ידי חברי הכנסת יוסף תמיר בהרבה כוונות טובות. המצב באמת קשה, אבל החוק המוצע אינו תשובה למצב הקיים. אני גם מתנגד עקרונית לצווים מינהליים.

מישה נסים (הליכוד):

בוועדה אפשר למצוא נוסח מתאים.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):
 כבר נאבקתי בוועדת הפנים בנוסחאות שונות, וגירסה ב' נראית לי יותר מאשר גירסה א', מכיוון שהיא מאפשרת עירעור בבית-המשפט.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

אצלנו גירסה א' זוכה תמיד לרוב.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):
 אבל החוק כולו לא יפתור את הבעיה של המצב הקיים. ראש עיר הוא אישיות פוליטית שנבחרה על-ידי קהל האזרחים של העיר והוא לא יהיה מסוגל לבצע את החוק הזה גם אם החוק יתקבל.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

אבקש מאת חברי הכנסת יוסף תמיר להשיב לדברי המשתתפים בדיון.

(חברי הכנסת ת. טובי קורא קריאת-ביניים)

לא ידוע לי על זה.

יוסף תמיר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני פונה אל חברי הכנסת המסתייגים לא להתנגד להצעת החוק, לתת לוועדת הפנים אפשרות לשקול מחדש את הערותיהם החשובות והענייניות, שנאמרו בחום ובהתלהבות, ולנסות להגיע לידי קונסנזוס, פתרון מוסכם על דעת כל הנוגעים בדבר.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת המסתייגים: אינני תמים כל כך שאאמין כי על-ידי חוק זה אנו פותרים את כל הבעיות, אבל במצב הקיים במדינה —

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
 אבל אתם הורסים אשיות של חוק.

ידידיה בארי (הליכוד):

חברי הכנסת אליעד, בחוק אחר דווקא שמחת להקנות סמכות מינהלית.

יוסף תמיר (הליכוד):

— אבל במצב הקיים במדינה, כשהחוק והסדר מופרים בראש חוצות בתחומים שונים — וזה התחיל אולי בתחום התיכנון והבנייה — יש לעשות הכל על-ידי הכנסת כדי להגביל את התהליך הזה

ישראל שנבחר על-פי החוק החדש, בבחירות אישיות, שיבצע הריסה אפילו של בניין אחד בתחום שיפוט; מה גם ש-80% של השיכונים במדינת ישראל נבנים ללא רשיון ונבנים על-ידי המדינה. האם ראש העיר יתן הוראה להרוס אותם שיכונים? המדינה בונה ללא רשיון. יש חברות ממשלתיות הבונות ללא רשיון, ואני רוצה לראות ראש עיריה או ראש רשות מקומית שיתן הוראה לביצוע הריסה של בניין הנבנה על-ידי חברה ממשלתית.

ידידיה בארי (הליכוד):

אם כן, תעמיד אותו במבחן.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

לכן הבעיה אינה בעיה של חוק. הבעיה היא של ביצוע החוק הקיים, והצעת החוק שלפנינו אינה תרופה לתיקון המצב הקיים, כאשר הממשלה וחברות ממשלתיות בונות ללא רשיון והעיריות והרשויות המוניציפאליות עצמן בונות ללא רשיון. עיריית נתניה, למשל, חתמה חוזה עם קבלן ובו היא מבטיחה לו שיאשרו חריגות בבנייה; מי יתן הוראה להרוס בניין כזה לאחר חתימה כזאת? באות חברות ציבוריות גדולות בעלות אינטרסים והשפעה ובונות ללא רשיון ואחריהן עושות זאת חברות פרטיות, כמו בתחנה המרכזית בתל-אביב או במפעלים גדולים אחרים. עדיין לא ראיתי ראש עיר שיקום וידרוש ביצוע ההריסה, גם כשיש צו של בית-משפט. אחרי החברות הגדולות צועדים הקבלנים הגדולים ובעלי אינטרסים אחרים ועוברים על החוק. האם ראש עיריית תל-אביב יתן הוראה להרוס את המבנה של איי.בי.אם? הוא יכול רק לעשות הצגות ראוות, ולהרוס פרגולה אחת בצפון תל-אביב.

יוסף תמיר (הליכוד):

בראשית איי.בי.אם. אפשר היה. היום כבר אי אפשר.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

גם היום אפשר. בדקנו את הדבר עם הארכיטקטים ופנינו לממונה על המחוז וליועץ המשפטי של עיריית תל-אביב, ויש פתרון אפשרי מפורט, אלא שאין מפעילים אותו. הייתי רוצה לראות את ראש העיר מבצע מיד את ההריסה על סמך צו מינהלי על-פי חוק זה.

אחר-כך באים הקבלנים הקטנים ועוברים על החוק ויש שרשרת של עבירות על החוק. וכאשר קבלנים עוברים על החוק, עושים זאת גם אזרחים. ובביצוע חוקי התיכנון והבנייה יש חלוקה ברורה בין "פרו-פסורים" לבין "יצאניות". במצב הקיים מטפלים ב"פרו-פסורים" בצורה מסויימת וב"יצאניות" מטפלים בצורה אחרת, וראינו מה קרה בירושלים בשכונת מנחת.

תומיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

זה חוק נגד העניים ולטובת העשירים.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

החוק אינו "נגד העניים ולטובת העשירים", אלא זהו חוק שאינו ניתן לביצוע. נקודה. ואם יקום ראש

חברת י, ישיבה רמ"א

— חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 6) (י. תמיר, טובי, דרניצקי); שאילתות ותשובות (דרניצקי, דיציאן, און, בארי) —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
יש הצעה להחזיר את הצעת החוק למציע.

היו"ר י. דרניצקי (יורדין):
אני יודע.

יש הצעה להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתו לקריאה שנייה ושלישית; כנגד זה יש הצעה להחזיר את הצעת החוק למציע. אני ממליץ את שתי ההצעות להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק
לוועדת הפנים ואיכות הסביבה — רוב
בעד ההצעה להחזיר את הצעת החוק
למציע — מינוס

ההצעה להעביר את הצעת חוק התיכנון וה-
בנייה (תיקון מס' 6), תשל"ו—1975, לוועדת
הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

י. שאילתות ותשובות

מקורות תעסוקה למספר גדול יותר של משתכנים לא
תהיה כל מגיעה להגדיל את מספר יחידות הדיוור
בהתאם לצרכים ובמסגרת תכנית-האב.

לשאלה 2: ההחלטות לא שונות והן תקפות.

לשאלות 3—6: משרד השיכון הוא האחראי על
הביצוע ואמנם ההחלטות מבוצעות בהתאם לכך.

4162. מכירת מקרקעי ישראל לבעלי
הדירות שהוקמו עליהם

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר החקלאות ביום כ"ג
בתשרי תשל"ו (28 בספטמבר 1975):

ועדה בהרכב המנהלים הכלליים של מינהל מקר-
קעי ישראל, משרד האוצר ומשרד השיכון הגישה
לשר האוצר תכנית למכירתן של קרקעות מדינה (לה-
לכה — החכרתן לתקופה ארוכה) באזור ירושלים,
באזור המרכז ובאזורים אחרים. מטרת העיסקה — גיוס
700 מיליון לירות מידי הציבור.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה נכונה?
2. אם כן — היכן נמצאים המקרקעין שמדובר
בהם?
3. האם כוללת התכנית מכירה של מקרקעי יש-
ראל לבעליהן של דירות מגורים הנמצאות על מקר-
קעין אלה ומשום כך בעלי הדירות הם, מבחינה מש-
פטית, בגדר חוכרים?
4. אם כן — כיצד יוערך המחיר?
5. אם לא — מדוע לא?
6. כמה יחידות מגורים נמצאות על מקרקעי יש-
ראל ובטיפול המינהל?

של התפוררות חברתית פנימית. וחבר-הכנסת תופיק
טובי, אתה מנצל את הבמה הזאת שלא כדין. אין
חוק זה מכוון רק נגד מישור, זהו חוק המכוון לכל
האזרחים, עשירים ועניים, גדולים וקטנים.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אני אומר את האמת.

יוסף תמיר (הליכוד):

אתה אינך פאטרון של העניים. אני יכול להיות
פאטרון טוב ממך. אולי אתה מייצג את העשירים.

אני מתחייב לפני המליאה שנשקול מחדש כל
הערה לגופם של הדברים, ובלבד שהדברים יקבלו
ביטוי ולא תהיה המשכיות להפקרות הקיימת כיום.

היו"ר י. דרניצקי (יורדין):
אני ממליץ להצבעה את ההצעה להעביר את הצ-
עת החוק לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר י. דרניצקי (יורדין):

אנו עוברים לתשובות לשאלות.

3492. ביצוע החלטות בדבר
יישובה של אופירה

חבר-הכנסת ל. דיציאן שאל את ראש הממשלה ביום
י' בסיון תשל"ה (20 במאי 1975):

הנני מבקש להבהיר לי:

1. מה היתה החלטת הממשלה ו/או ועדת הש-
רים להתיישבות בגין יישובה של אופירה?
2. האם החלטה זו שונתה עד היום?
3. האם נכון שביצוע החלטה זו הוטל על שר
השיכון ומשרד השיכון?
4. האם ובאילו מידה החלטה זו בוצעה, בעיקר
בהתחשב בהצהרות המנוגדות של שר השיכון ויר-
שבראש ועדת השרים לענייני התיישבות?
5. אם החלטה זו לא בוצעה, מה הן הסיבות לאי-
ביצוע ההחלטות?
6. מה חושב כבוד ראש הממשלה לעשות בע-
תיד על-מנת להביא לביצוע תקין של החלטות הממ-
שלה ו/או ועדת השרים להתיישבות. בגין יישובה של
אופירה?

שר-החקלאות א. און:

השאילתה הועברה אלי למתן תשובה.

לשאלה 1: החלטת ועדת השרים לענייני התייש-
בות מיום 26 בדצמבר 1973 קובעת כי היא רושמת
לפניה את תכנית-האב לפיתוח אורחי של מרחב של-
מה והרצועה שבין ראס-מוחמד לאילת.
באופן מעשי מדובר בהקמת 500 יחידות דיור עד
לתאריך האחד ביוני 1977 בשלב א', אם ייווצרו

4488. שאלת הבעלות על חלקת אדמה בכפר ערערה

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר החקלאות ביום ז' בכסלו תשל"ו (11 בנובמבר 1975):

למסגד של הכפר ערערה בוואדי עארה שייכת חלקת אדמה בגודל של 127 דונאם, הרשומה מלפני שנים רבות כאדמת הקדש למסגד.

זה שנים מספר משמש חלק מחלקה זו כמגרש ספורט לכדורגל לצעירי הכפר. צעירים אלה ותושבי הכפר עצמם אספו תרומות לשיפוץ המגרש והכשרתו. בכל פעם שרוצים הם להכשיר את המגרש כמגרש ספורט מופיעים נציגי מינהל מקרקעי ישראל ואוסרים עליהם כל פעולה בטענה שחלקה זו שייכת למינהל מקרקעי ישראל.

ב-28 ביוני 1975 המועצה המקומית של כפר ערערה, בהסתמך על זכות הכפר לאדמה זו — שהיא אדמת הקדש למסגד — החליטה לקיים חוקה על האדמה הזאת. בהתאם לכך קמו שוב צעירי הכפר בעזרת נוער יהודי מהסביבה והקימו מגרש לכדורסל.

המשטרה, על-פי בקשת מינהל מקרקעי ישראל, אסרה כל פעולה בשטח. כן הגישה המשטרה תביעה משפטית על הסגת גבול.

התנהגות זו של מינהל מקרקעי ישראל לא רק שפוגעת בזכויות תושבי ערערה, אלא גם מונעת קיום חיי ספורט בכפר, היות שאין לצעירי הכפר כל שטח אחר שיוכלו להכשירו כמגרש ספורט.

אי לזאת הנני שואל:

1. על יסוד מה השתלט מינהל מקרקעי ישראל על חלקת אדמה הידועה כהקדש למסגד בערערה?
2. האם מוכן כבוד השר לפעול להחזרת חלקת האדמה לתושבי הכפר ערערה?
3. האם מוכן כבוד השר לפעול לכך שצעירי הכפר ערערה יוכלו להשתמש בחלקת האדמה לקיום חיי ספורט ותרבות הגוף?

שר-החקלאות א. אוזן:

1—2. החלקה המוזכרת בשאלתה נרשמה כחוק ביום 8 ביולי 1965 על שם רשות הפיתוח, ועל כן היא בניהול מינהל מקרקעי ישראל.

3. מינהל מקרקעי ישראל יהיה מוכן להקצות לרשות המקומית שטחים לצרכי ציבור, שהם בבעלות המינהל, בכפוף לכך שתכנית בניין עיר מאושרת קודם בעת את ייעודם למטרה האמורה. הקצאת הקרקע במקרה כזה תהיה בתנאים המקובלים למטרות כאלו בכל הרשויות המקומיות בארץ.

4508. אפשרות של שימוש בקרקע השייכת למדינה לכיסוי חובות מפלגתיים

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר החקלאות ביום י"ג בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

בידיעה בעתון "מעריב" מ-11 בנובמבר 1975 נאמר כי "תנועת החירות בודקת אפשרות למכור את

7. כמה אנשים מונה המנגנון של מינהל מקרקעי ישראל המטפל בדירות האמורות, ומה הן ההוצאות הכרוכות בהחזקתן?

שר-החקלאות א. אוזן:

1—2. לתכנית הנוכחת היו הסתייגויות מרובות עקב המצב בשוק המקרקעי, וטרם הוחלט על הפעלתה.

3—5. תכנית להכללת המשתכנים במסגרת השיטה להיוון מראש של דמי חכירה שנתיים נמצאת עתה בעיבוד, וטרם סוכמו תנאיה. לאחר סיכום ההצעה ואישורה במועצת מקרקעי ישראל היא תפורסם בציבור.

6. כ-300,000 דירות.

7. כ-15 איש; 500,000 לירות לשנה.

היו"ר י. דרניצקי (יורדין):

שאלה נוספת לחבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

האם אדוני כבוד השר נוטה למכור לציבור המשכנים את הדירות שהם יושבים בהן, כשהאדמה רשויה על שם המינהל?

שר-החקלאות א. אוזן:

האם זה מתייחס לשאלה 3?

ידידיה בארי (הליכוד):

כן.

שר-החקלאות א. אוזן:

ההחלטה היא חיובית, רק עוברים על הצד הפורמאלי של העניין.

4318. מכירת עצי אשוח על-ידי הקרן הקיימת לישראל למי שאינם נוצרים

חבר-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר החקלאות ביום כ"ב בחשוון תשל"ו (27 באוקטובר 1975):

נודע לי כי הקרן הקיימת, המספקת עצי אשוח לנוצרים לחג המולד, מספקת לפי דרישה עצי אשוח גם ליהודים.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. האם ידוע לו על כך?

ב. האם אין כבודו חושב שפעולה זו של קק"ל פוגעת קשות ברגשותיהם של רבים, הרואים בכך פגיעה עמוקה?

שר-החקלאות א. אוזן:

א. כן.

ב. הקרן הקיימת לישראל מספקת זה שנים עצים לחג המולד לחברי הסגל הדיפלומאטי והקונסולארי ולמוסדות נוצריים, על-פי רשימות המועברות אליה על-ידי המוסדות המוסמכים. במידה שנשארים עודפי עצים הם נמכרים גם לאנשים פרטיים בני העדות הנוצריות. ייתכן כי במקרים מסויימים נקנים עצים גם על-ידי אנשים פרטיים שאינם נוצרים, המארחים בבתיהם נוצרים, אולם אלו מקרים נדירים מכיוון שכמות העצים העומדת למכירה היא מוגבלת ומצומצמת.

דרישה, משום שעליידי זה אפשר יהיה לסגור מפ' עלים לא יעילים ויתבטל הצורך במתן סובסידיה בת' חום זה.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. ההובאה לתשומת-לבו הצעתו של המנהל הכ' ללי של "פרדס סינדיקט" ?

2. אם כן — כיצד מתייחס משרדו להצעה זו ?

שר-החקלאות א. אוון :

1. כן, ההצעה נדונה במשך זמן רב במועצה לשיווק פרי הדר.

2. ההחלטה שנתקבלה במועצת ההדרים נובעת מהערכה שהסדר המוצע עליידי מנכ"ל "פרדס סינדיקט" יפגע בשלמות טיפולה של המועצה בענף הה' דרים, דבר שלטוח ארוך עלול להיות בעל נזק רב. עם זאת ער משרד החקלאות לצורך לקיים דיון כבר עתה לקראת העונה הבאה 1976—1977.

מטרת הדיון היא להגיע להסדרים שייעלו את תעשיית השימורים כדי שזו תהיה מסוגלת לתת תמורה גבוהה יותר בעד הפרי.

4561. הקשיים בהשקיה הצפויים

בישובים שבמק"הירדן

חברי-הכנסת פ. שינמן שאל את שר החקלאות ביום י"ג בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

ישובי עמק-הירדן עומדים בפני קשיים בהשקיה עקב הירידה הנמשכת במפלס הכינרת. כן מעור-רות דאגה הידיעות על הקמת סכר ירדני-סורי על הירמוך באזור מקריין, העלול לאפשר לירדנים ול-סורים למנוע הזרמתם של כ-25 מיליון מ"ק מים שה-ישובים היושבים לאורך חלקו הדרומי של הירמוך שאבו עד כה.

שאלותי לכבוד השר הן :

1. האם כבוד השר מודע לתחזיות שהעליתי ?
2. האם יש מעקב מספיק מצד משרד החקלאות על הנעשה והצפוי באזורים שלאורך הירדן ?
3. מה תכניותיו של משרד החקלאות להתגבר על הקשיים הצפויים ?

שר-החקלאות א. אוון :

1. כן.
2. הממשלה עוקבת אחר הנעשה בדרכי איסוף הידע העומדות לרשותה.
3. משרד החקלאות מעבד תכניות שונות על-מנת להתגבר על קשיים צפויים. החלטות על פעולות ביי-צוע יתקבלו במועדן.

4614. בקשת הרב הראשי לשעבר הרב נסים

למכור לו את הנכס ששימש לו כלשכה

חברי-הכנסת א. אפרת שאל את שר החקלאות ביום י"ג בכסלו תשל"ו (30 בנובמבר 1975):

בעתון "הארץ" מיום 13 בנובמבר 1975 התפרסמה ידיעה שמינהל מקרקעי ישראל המליץ לממשלה למ-

מגרש הכדורגל באבו-כביר, שהוא בשימוש בית"ר תל-אביב, כדי להחזיר חובות של המפלגה".

שאלותי הן :

1. האם מתכוון שר החקלאות לאשר עיסקה זו ?
2. האם תנועת החירות היא בעלת המגרש הנמ-צא בשימוש בית"ר תל-אביב ?
3. האם קרקעות המדינה, הנמצאות על-פי חוק בידי מינהל מקרקעי ישראל, יכולות להימכר לגוף שלישי תמורת כסוי חובות מפלגתיים ?
4. מה עושה מינהל מקרקעי ישראל כדי למנוע שימוש בקרקעות השייכות למדינה לכיסוי חובות מפ-לגתיים ?

שר-החקלאות א. אוון :

1—4. החוכרת של המגרש לתקופה של 49 שנה היא קרן תל-חי בע"מ. בתאריך 26 באוגוסט 1975 נשלחה על-ידי מינהל מקרקעי ישראל הודעה לחי-כרת כי אין לבצע כל עיסקה ללא קבלת הסכמת המינהל.

בינתיים המגרש משמש עדיין מגרש ספורט של בית"ר.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

שאלה נוספת לחברי-הכנסת מואב.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

כבוד השר, אם תבוא פנייה כזאת מצד קרן תל-חי, האם מתכוון כבוד השר לאשר עיסקה זו ?

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

סליחה, אין תשובה לשאלות היפותטיות.

4537. תלונות על טעם-לואי במוצרי חלב

חברי-הכנסת א. אבטבי שאל את שר החקלאות ביום י"ג בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

זה עשרה ימים מתלוננים צרכנים, בעיקר בא-זור תל-אביב, על טעם כלור בחלב ובמוצריו.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

א. האם התלונות הללו ידועות לו ?
ב. האם בדק משרדו תלונות אלה, ומה הן תו-צאות הבדיקה ?

שר-החקלאות א. אוון :

א. כן.

ב. התלונות נבדקו והבעיה נפתרה בינתיים. הת-ברר כי משק באזור תל-אביב השתמש בחומר חיטוי בצורה בלתי-נכונה. חומר זה משאיר טעם-לואי אף בריכוז נמוך של 20 חלקים לביליון.

4560. ההסדר לייעול שיווק ההדרים המוצע

עליידי מנכ"ל "פרדס סינדיקט"

חברי-הכנסת פ. שינמן שאל את שר החקלאות ביום י"ג בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

המנהל הכללי של "פרדס סינדיקט" מציע שפרי הדר יסופק ישירות למפעלים לשימורי הדרים, לפי

צעדים בדעת השר לגקוט כלפי עובדים של חברה הנמצאת באחריותו הפארלאמנטארית, הדורשים להימנע מנקיטת צעד חוקי ציבורי של פירסום בפומבי של מכרזים לעבודות ציבוריות?

שר-החקלאות א. אוזן:

1. הידיעה נכונה.
2. המברק הוחזר על-ידי ראש המינהל לפיתוח מרחב שלמה למוכירות הארצית של אירגון עובדי "מקורות", בצירוף מכתב המדגיש כי שיטת האיו"מ והסאנקציות אינה הדרך הנכונה לחיים תקינים במדינתנו.

4660. ידיעה בדבר אפשרות של מכירת קרקע

על-ידי "סולל בונה" לחברת "שיכון ופיתוח"

חבר-הכנסת ב. מואב שאל את שר החקלאות ביום ל' בכסלו תשל"ו (4 בדצמבר 1975):

לפני זמן קצר נתפרסמה הידיעה כי חברת "שיכון ופיתוח" הממשלתית מנהלת משאומתן על קניית כ-800 דונאם מחברת "סולל בונה". מינהל מקרקעי ישראל מעמיד קרקע של המדינה ליעדים מוגדרים, ואם אין הם מתממשים יש להחזיר את הקרקע למינהל מקרקעי ישראל.

שאלות הן:

1. מתי קיבלה "סולל בונה" את הקרקע הא-מורה לעיל ולאיוזה צורך?
2. מדוע לא מימשה "סולל בונה" את התחייביותיה על קרקע זו?
3. מדוע אין "סולל בונה" מחזירה את הקרקע למינהל בהתאם לתנאים המקובלים כאשר אין מוגדרות המטרות המוגדרות של ייעוד הקרקע?
4. מדוע אין מינהל מקרקעי ישראל תובע את הקרקע מ"סולל בונה" ומשאירה לספקולאציות כספיות?

שר-החקלאות א. אוזן:

1. בבירור שערך מינהל מקרקעי ישראל עם יושב-ראש מועצת המנהלים של "סולל בונה" הוב"ר: א) היה דיון עקרוני בלבד, לבדיקת אפ"שרויות; ב) בדיון אפילו לא צויין באילו קרקעות מדובר, אם בכלל שבבעלותה הפרטית של חברת "סולל בונה" — ויש כאלו — ואם במקרקעי ישראל.

2. למינהל מקרקעי ישראל לא הוגשה כל בקשה על-ידי חברת "סולל בונה" להעברת זכויותיה במקרקעי ישראל לחברת "שיכון ופיתוח" או לכל גורם אחר.

3-4. מינהל מקרקעי ישראל מקפיד זה מכבר להחזיר לחזקתו כל קרקע שלא נתממשו בה תנאי הסכם הפיתוח, הכולל לוח זמנים לתכנונה המפורט, פיתוחה ובנייה עליה.

היו"ר י. דרניצקי (יודין):

חברי הכנסת, הישיבה הבאה של הכנסת תתכנס מחר בשעה ארבע אחרי-הצהריים. ישיבה זו נעולה.

כור לרב יצחק נסים, הרב הראשי לשעבר, נכס ששימש בעבר כלשכה לעבודתו בעת כהונתו כרב ראשי. עיסקה זו אין לה כל קשר לדירת השרד שהרב הראשי לשעבר רכש מהמדינה כדין.

החלטת המכירה והמחיר שנקבע על-ידי השמאי עוררו תמיהה בקרב חוגים היודעים מה הוא המחיר של המקרקעין ושל נכסי דלא ניידי באזור היוקרה של ירושלים ברחוב בלפור.

הנני מבקש לדעת:

א. האם נכון הדבר שהרב הראשי לשעבר החזיק בדירה, שהיתה רכוש המדינה, לצרכים שלא קשורים בשירות ממלכתי?

ב. מה היו תנאי האחזקה של נכס זה בידי הרב נסים?

ג. האם ידוע לשר, הממונה על מינהל מקרקעי ישראל, כי על דירת הלשכה יש זכויות בנייה חוזרות גות בהרבה משטח הדירה עצמה?

ד. האם אישר השר את המכירה בתנאים שהגיש השמאי ומינהל מקרקעי ישראל, ומה הוא קנה-המידה למחיר שנקבע על-ידי השמאי ולתנאי התשלום שנקבעו לרב הראשי לשעבר?

ה. האם נכון שהמחיר שנקבע לעיסקה הוא נמוך במאות-אלפי לירות ממחיר השוק וגם מהמחיר שנקבע על-ידי השמאי?

ו. האם מוכן השר לעכב את ביצוע המכירה ולבדוק לפי אילו קריטריונים הומלץ על מכירת נכס זה?

שר-החקלאות א. אוזן:

הלשכה נמכרה לרב נסים על-פי הערכת המעריך הממשלתי, ללא תנאים מועדפים. המעריך הממשלתי העריך את מחיר הלשכה כפנויה, אולם הביא בחשבון הערכתו את העובדה שוועדת הכספים של הכנסת התייבה לרב נסים להשתמש בה כל ימי חייו, מבלי שהורענה לו זכות של דייר מוגן.

המכירה אושרה על-ידי ועדת השרים לענייני כלכלה בתנאי שתובא לידיעת ועדת הכספים של הכנסת. אך לאחר מכן תושלם העיסקה.

4659. מברק-איומים שנשלח על-ידי עובדי

"מקורות" למינהל לפיתוח מרחב שלמה

חבר-הכנסת י. פלומין שאל את שר החקלאות ביום ל' בכסלו תשל"ו (4 בדצמבר 1975):

נודע לי כי עובדי מקורות שלחו מברק אל מר ראובן אלוני, מנהל המינהל לפיתוח מרחב שלמה, ובו איימו באי-הספקת מים לאופירה (שארם א-שייך) אם המינהל לפיתוח מרחב שלמה יפרסם מכרז פומבי לגבי ביצוע התקנתה של מערכת הספקת מים.

אודה לך אם תודיעני:

1. האם נכונה הידיעה האמורה?
2. אם התשובה לסעיף (1) היא חיובית, אילו